

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ:

**Завідувач кафедри,
д. держ. упр., професор**

_____ **І. П. Приходько**

« ____ » _____ **2021 р.**

ДИПЛОМНА РОБОТА

**Облік і контроль розрахунків з оплати праці на підприємстві та
напрямки їх удосконалення**

**Виконала: студентка
освітньо-професійної програми
«Облік і оподаткування»
зі спеціальності
071 «Облік і оподаткування»
Носенко М.М.**

Керівник: доц. Чернецька О.В.

Дніпро – 2021

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та УФЕБ
Освітній ступінь магістр
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу студентці

Носенко Марії Миколаївні

- 1. Тема дипломної роботи** «Облік і контроль розрахунків з оплати праці на підприємстві та напрямки їх удосконалення»
керівник роботи Чернецька Ольга Віталіївна, к.е.н., доцент
затверджено наказом по ДДАЕУ від «08» жовтня 2021 р. № 3179
- 2. Строк подання студентом роботи** – 06 грудня 2021 року.
- 3. Вихідні дані до роботи** Закони України, Постанови КМУ, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативні документи, річні звіти підприємства, дані аналітичного та синтетичного обліку, навчальні посібники, підручники, періодична література, праці провідних вчених економістів, облікові дані та звітність ТОВ «Жовтень-Дніпро» м. Дніпро.
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).** 1. Теоретичні засади обліку і контролю розрахунків з оплати праці на підприємстві. 2. Стан обліку розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві та його удосконалення. 3. Напрями удосконалення контролю розрахунків з оплати праці.
- 5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).** Структура заробітної плати. Складові облікової політики розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві. Розрахунки з оплати праці у різних формах звітності. Важелі регулювання питань, пов'язаних з розрахунками щодо оплати праці. Схема обліку розрахунків з оплати праці в ТОВ «Жовтень-Дніпро». Пропонована Відомість з обліку премій для ТОВ «Жовтень-Дніпро». Розроблена оперограма Відомості з обліку премій для ТОВ «Жовтень-Дніпро». Пропонована структура рахунку №66 «Розрахунки за виплатами працівникам» для ТОВ «Жовтень-Дніпро». Контрольні заходи в системі управління розрахунками з оплати праці. Елементи внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці. Заходи щодо поліпшення стану розрахунків з оплати праці в системі

внутрішньогосподарського контролю суб'єкта підприємства. Розроблена відомість контрольних заходів нарахованої заробітної плати за видами оплат. Розроблена узагальнююча відомість контрольних заходів щодо розрахунків з оплати праці для ТОВ «Жовтень-Дніпро».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ 29 січня 2021 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Пор №	Назва етапів дипломного роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітки
1.	Теоретичні засади обліку і контролю розрахунків з оплати праці на підприємстві	Лютий-березень 2021р.	
2.	Фінансова-економічна характеристика господарства	Квітень- травень 2021р.	
3.	Стан обліку розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві та його удосконалення	Червень - серпень 2021р.	
4.	Напрями удосконалення контролю розрахунків з оплати праці	Вересень - жовтень 2021р.	
5.	Вступ	Листопад 2021р.	
6.	Висновки і пропозиції	Листопад 2021р.	
7.	Оформлення роботи	Листопад - грудень 2021р.	

Студентка _____ Носенко М.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Чернецька О.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Зміст

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	11
1.1. Економічна сутність розрахунків з оплати праці	11
1.2. Розрахунки з оплати праці як об'єкт обліку і контролю на підприємстві	14
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю розрахунків з оплати праці	18
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В ДОСЛІДЖУВАНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	24
2.1. Фінансово-економічна характеристика досліджуваного підприємства	24
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики	33
2.3. Облікове забезпечення розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві	35
2.4. Напрямки удосконалення обліку розрахунків з оплати праці	38
Висновки до розділу 2	42
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ	45
3.1. Методичні аспекти контролю розрахунків з оплати праці	45
3.2. Стан контрольних процедур розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві	49

3.3. Напрями удосконалення контрольних процедур розрахунків з оплати праці на підприємстві	52
Висновки до розділу 3	56
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	73

РЕФЕРАТ

Тема: «Облік і контроль розрахунків з оплати праці на підприємстві та напрямки їх удосконалення»

Дипломна робота: 73 с., 11 рис., 5 табл., 6 додатків, 74 літературних джерел.

Об'єкт дослідження – процес відображення операцій за розрахунків з оплати праці в системі обліку і контролю.

Мета роботи - наукове обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій з удосконалення обліку і контролю розрахунків з оплати праці.

Методи дослідження - методи спостереження, теоретичного узагальнення, групування, причинно-наслідкового зв'язку, порівняння, індукції й дедукції, абстрактно-логічний, табличний та графічний методи.

Здійснено розкриття економічної сутності розрахунків оплати праці, дано характеристику розрахунків оплати праці як об'єкту обліку і контролю, наведено аналіз нормативно-правового забезпечення обліку і контролю розрахунків оплати праці. Подано фінансово-економічну характеристику ТОВ «Жовтень-Дніпро» і характеристику організації роботи бухгалтерської служби та проведено оцінку базових засад облікової політики, здійснено аналіз облікового забезпечення розрахунків оплати праці досліджуваного підприємства, здійснено пошук і розробку напрямків удосконалення обліку розрахунків оплати праці. Здійснено дослідження методичних аспектів контролю розрахунків оплати праці, надано аналіз контрольних процедур розрахунків оплати праці в досліджуваному підприємстві, запропоновано розроблені шляхи удосконалення контролю розрахунків оплати праці на підприємстві.

Результати впроваджено в діяльність ТОВ «Жовтень-Дніпро» м. Дніпро.

Ключові слова

ОПЛАТА ПРАЦІ, РОЗРАХУНКИ, ОБЛІК, КОНТРОЛЬ, ПІДПРИЄМСТВО, УДОСКОНАЛЕННЯ

Ключевые слова

ОПЛАТА ТРУДА, РАСЧЕТЫ, УЧЕТ, КОНТРОЛЬ, ПРЕДПРИЯТИЕ, СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ

Keywords

PAYMENT, CALCULATIONS, ACCOUNTING, CONTROL, ENTERPRISE, IMPROVEMENT

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Питання щодо оплати праці працівникам, звітності (податкової і статистичної) щодо розрахунків з оплати праці працівникам займають особливе місце в бухгалтерії будь-якої фірми. Проблемність підходів до процедури здійснення і обліку розрахунків з працівниками - це провідне питання в системі облікового забезпечення господарської діяльності. Ефективність системи правильність оплати праці, нарахованої працівникам, визначає робочу дисципліну на підприємстві. Через зміни в законодавстві про оплату праці постійно вдосконалюються організаційні питання розрахунків з працівниками на фірмі і визначаються заходи щодо удосконалення бухгалтерського та контрольного забезпечення, зокрема при застосуванні сучасних інформаційних технологій.

Розрахунки з оплати праці є важливим, складним ланцюжком роботи облікової служби на підприємстві і найвагомішою складовою облікового забезпечення діяльності підприємства. Облік розрахунків з оплати праці вимагає точності і оперативності щодо формування інформації, отже, кожен суб'єкт підприємництва - роботодавець будь-якої форми власності має належним чином організувати облік праці, процесу нарахування її оплати, розрахунок утримань із одержаної суми, порядок її виплати. Отже, це свідчить про актуальність теми дослідження.

Особливості розрахунків з оплати праці як об'єкту обліку і контролю постійно знаходяться в центрі уваги значної кількості українських науковців, які акцентують увагу на необхідності пошуку шляхів удосконалення обліково-контрольного забезпечення розрахунків з оплати праці, особливо в карантинних умовах господарської діяльності для потреб створення і функціонування ефективної системи розрахунків з працівниками кожного підприємства. Теоретико-методичні та практичні аспекти обліку і контролю розрахунків з оплати праці знайшли відображення в працях таких вчених, як Будько О.В., Лобас І.С., Вареник В.М., Друз'євої С.П., Варламової І.С.,

Васильєвої В.Г., Бабенко Л.В., Тумановської О., Воронко Р.М., Хрищук Я.Е., Гатиляк Ю.О., Гайдаржийської О. М., Степанюк А. О., Гриліцької А.В., Кусенко В.О., Кайдрович Х.І., Пинди Ю.В., Дяченко Н.В., Линник О. І., Сайганової О. І., Левченко О. П., Максимчук І. А., Сороки Л. М., Матюхи М.М., Бех А.М., Меліхової Т. О., Корневої Л. В., Подмешальської Ю. В., Панченко А. М., Полищук Т., Фабіянської В. Ю., Огородник А. О., Яременко Л. М. та інших.

Незважаючи на здобутки зазначених науковців в аналізі та розробці цієї проблематики, окремі аспекти опрацьовані в недостатній мірі. Кожен суб'єкт підприємництва має специфічні особливості діяльності, які чинять вплив на організаційні моменти щодо побудови ефективної системи нарахування оплати праці, облікове забезпечення розрахунку і оподаткування належних виплат, а також контрольні заходи щодо розрахунків з оплати праці. Як правило, ці аспекти аналізуються окремо, без застосування комплексного і системного підходу в контексті окремого суб'єкта підприємництва, що нівелює всі спроби пошуку ефективних напрямків удосконалення обліково-контрольного забезпечення розрахунків з оплати праці. Отже, виникає нагальна потреба наукового обґрунтування та подальших досліджень щодо удосконалення обліку і контролю розрахунків з оплати праці в умовах сучасних реалій діяльності відповідного підприємства.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є наукове обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій з удосконалення обліку і контролю розрахунків з оплати праці.

Для досягнення мети в дипломній роботі поставлені до вирішення наступні завдання:

- розкрити економічну сутність розрахунків з оплати праці;
- охарактеризувати розрахунки з оплати праці як об'єкт обліку і контролю;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення обліку і контролю розрахунків з оплати праці;

- дослідити фінансово-економічний стан досліджуваного підприємства;
- надати характеристику організації роботи бухгалтерської служби та здійснити оцінку базових засад облікової політики;
- проаналізувати облікове забезпечення розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві;
- виявити напрямки удосконалення обліку розрахунків з оплати праці;
- дослідити методичні аспекти контролю розрахунків з оплати праці;
- проаналізувати стан контрольних процедур розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві;
- запропонувати шляхи удосконалення контролю розрахунків з оплати праці на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес відображення операцій за розрахунків з оплати праці в системі обліку і контролю.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-методичних та практичних аспектів обліку і контролю операцій за розрахунками з оплати праці.

Методи дослідження. В якості методичної бази дослідження визначено як загальнонаукові, так спеціальні методи пізнання. В процесі дослідження теоретичних питань щодо обліку і контролю операцій, пов'язаних з розрахунками з оплати праці, для потреб визначення загальних тенденцій розвитку відповідного об'єкту застосовувалися системний підхід та метод узагальнення. Для потреб аналізу понятійного апарату обліку і контролю за операціями щодо розрахунків з оплати праці було використано методи теоретичного узагальнення та групування. Для потреб формування та аналізу системи показників фінансово-економічного стану досліджуваного підприємства було використано методи порівняння, статистичного аналізу. Для потреб пошуку шляхів удосконалення методичного забезпечення обліку і контролю щодо операцій за розрахунками з оплати праці в роботі використано метод причинно-наслідкового зв'язку та абстрактно-логічний

метод. Для візуалізації представлення одержаних даних було використано табличний і графічний методи.

Інформаційною базою проведеного дипломного дослідження виступають сучасні інформаційні ресурси, зокрема фундаментальні розробки і положення сучасної теорії обліку і контролю, надбання вітчизняних та зарубіжних вчених з ведення бухгалтерського обліку та здійснення контрольних процедур, нормативні джерела, дані з сайту фіскальної служби України, наукові публікації у фахових періодичних виданнях, консультації у бухгалтерських практичних виданнях, матеріали тез виступів на науково-практичних конференціях з проблемних аспектів щодо теорії і практики обліково-контрольного забезпечення операцій, пов'язаних з розрахунками з оплати праці. Більшість інформаційних ресурсів було вилучено з Інтернет-джерел.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці положень і рекомендацій щодо удосконалення обліку та контролю операцій за розрахунками з оплати праці. В процесі проведеного дослідження отримано результати, яким властива наукова новизна:

удосконалено:

- облікове забезпечення операцій за розрахунками з оплати праці для забезпечення мотиваційних заходів шляхом використання розроблених Відомості з обліку премій та оперограми Відомості з обліку премій для досліджуваного підприємства;

- методичний підхід до формування облікової інформації щодо розміру нарахованих премій на підприємстві шляхом виокремлення в робочому плані рахунків досліджуваного підприємства субрахунку другого порядку № 6612 «Преміювання працівників».

- документальне забезпечення контрольних процедур для потреб проведення перевірок нарахування, оподаткування і виплати оплати праці працівникам шляхом впроіадження розроблених Відомості контрольних

заходів нарахованої заробітної плати за видами оплат та Узагальнюючої відомості контрольних заходів щодо розрахунків з оплати праці;

дістало подальшого розвитку:

- організаційні аспекти щодо дотримання принципів мотивації працівників в частині впровадження розробленого Положення про преміювання працівників;

- організаційно-методичний підхід щодо поліпшення стану розрахунків з оплати праці в системі внутрішньогосподарського контролю суб'єкта підприємництва.

Апробація результатів дипломної роботи. Основні наукові положення, висновки й пропозиції доповідались і обговорювались на науково-практичній конференції молодих вчених і студентів «Молоді науковці-аграрники: традиційні й нові аспекти досліджень» (м. Дніпро, ДДАЕУ, 23.03-25.03.2021 року), V Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств» (м. Дніпро, ДДАЕУ, 13.05-14.05.2021 року), XII Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (м. Дніпро, ДДАЕУ, 28-29 жовтня 2021 року).

Публікації. Основні положення дипломної роботи представлені у 4 наукових працях, в тому числі 1 стаття в монографії, 3 тези доповіді – у збірнику матеріалів науково-практичних конференцій.

Структура і обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 74 найменувань, 6 додатків. Загальний обсяг роботи складає 73 сторінки комп'ютерного тексту, робота містить 5 таблиць та 11 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічна сутність розрахунків з оплати праці на підприємстві

Відповідно до нормативних джерел [13, 21] на даний час поняття «оплата праці» ототожнюється з поняттям «заробітна плата». Така ж неоднозначність спостерігається і в працях провідних вчених. На сьогодні можемо відзначити, що в наукових працях та нормативному забезпеченні, що регулює розрахунки з оплати праці, частіше зустрічається поняття «заробітна плата». Але вважаємо за доцільне відмітити, що з точки зору економічної теорії та правової позиції поняття «оплата праці» є трішки ширшим і включає і організацію праці, і регулювання окремих елементів, і нормативне забезпечення. На відміну від зазначеного, поняття «заробітна плата» передбачає право отримати грошову винагороду працівником за виконаний ним відповідний обсяг роботи. Отже, можна стверджувати, що заробітна плата є складовим елементом розрахунків з оплати праці.

На наш погляд, в контексті теми дослідження слід звернути увагу на поняття «розрахунки». Розрахунки передбачають взаємовідносини між роботодавцем та працівником щодо виплати винагороди за виконаний обсяг роботи потрібної якості для функціонування суб'єкта господарювання в ринкових умовах. Слід відзначити, що ці взаємовідносини суворо контролюються державою, передбачаючи відповідний захист працівника від недобросовісних роботодавців.

Як бачимо, вчені аргументовано поєднують поняття «розрахунки з оплати праці» з поняттям «заробітна плата», оскільки саме заробітна плата є основним способом у працівника отримання свого доходу за досягнуті результати праці. Звичайно, заробітна плата виступає мотиваційним важелем щодо підвищення ефективності праці та уособлює в собі трудовий потенціал

підприємства. Будь-яке підприємство визначає рівень оплати праці своїм працівникам відповідно до особистого внеску в результати підприємництва. Окремі аспекти оплати праці регламентуються нормативними актами, але певні чинники формуються на підприємстві, зокрема, підприємство самостійно визначає види оплати праці, її форми, системи, мотиваційні виплати тощо. Розміри заробітної плати фіксуються в колективному договорі або іншому нормативному акті підприємства – роботодавця і визначається її залежність від обсягу фактично відпрацьованого часу. Структуру заробітної плати наведено на рис. 1.1.

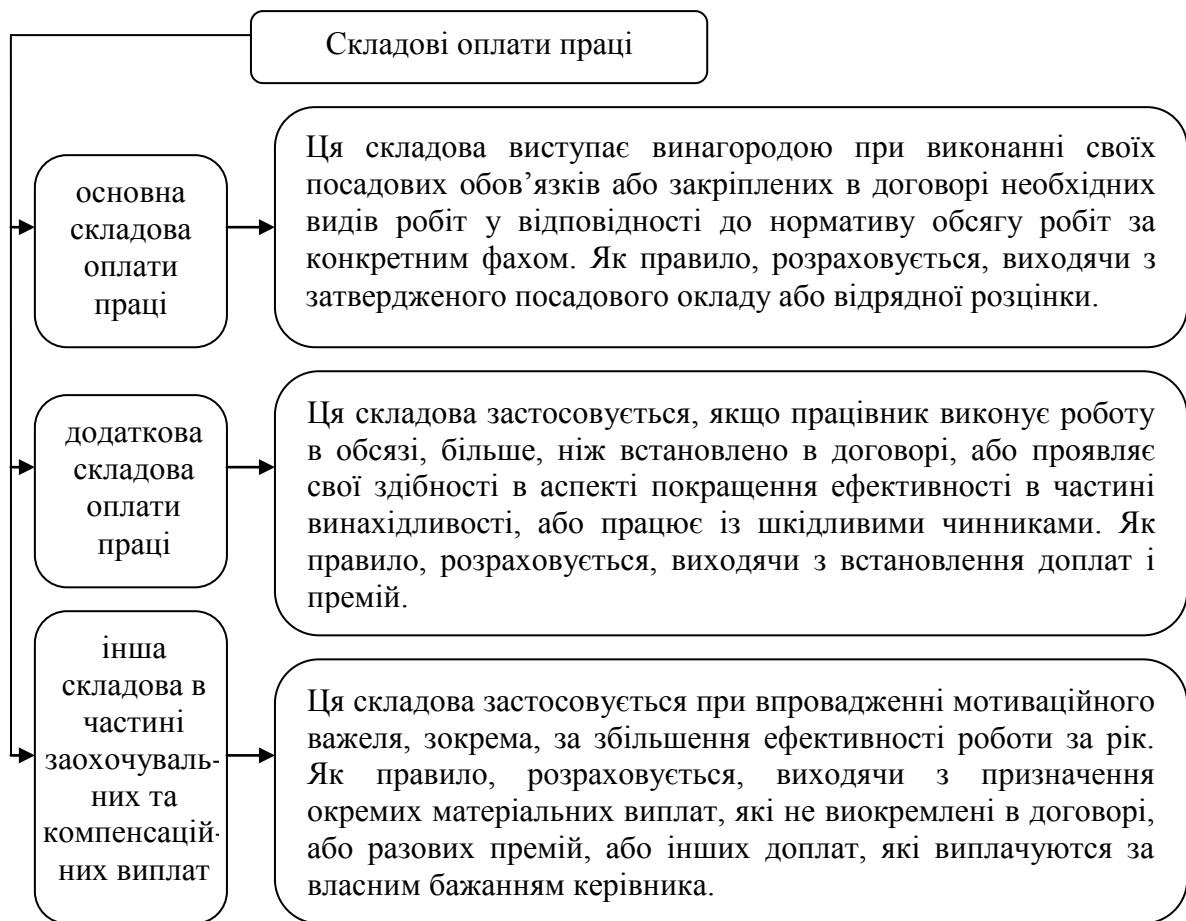

Рис. 1.1. Структура заробітної плати

Держава виступає гарантом для найманих працівників щодо виплати встановленого мінімуму заробітної плати. Мінімальною заробітною платою є встановлений на законодавчому рівні розмір заробітної плати при виконанні

простої некваліфікованої праці, нижче якого будь-який роботодавець не може здійснювати нарахування і виплату оплати за виконаний працівником відповідний обсяг робіт. Мінімальна заробітна плата виступає державною соціальною гарантією, яка є обов'язковою для підприємств будь-якої форми власності. Розмір зазначеної мінімальної заробітної плати щороку визначається Законом України про Державний бюджет на відповідний рік.

Заробітна плата обов'язково працівникам виплачується регулярно, як правило, в робочі дні, в терміни, які встановлено колективним договором або іншим нормативним актом підприємства – роботодавця. Слід також зазначити, що заробітна плата виплачується з розбивкою - не рідше, ніж два рази на місяць: за першу половину місяця і за другу - не більш як шістнадцять календарних днів; терміни виплати - не пізніше, ніж як пройшли сім днів після закінчення періоду виплати.

Питання оплати праці працівникам, звітності (податкової і статистичної) щодо розрахунків з оплати праці працівникам займають особливе місце в бухгалтерії будь-якої фірми. Проблемність підходів до процедури здійснення і обліку розрахунків з працівниками - це провідне питання в системі облікового забезпечення господарської діяльності. Ефективність системи правильність оплати праці, нарахованої працівникам, визначає робочу дисципліну на підприємстві. Через зміни в законодавстві про оплату праці постійно вдосконалюються організаційні питання розрахунків з працівниками на фірмі і визначаються заходи щодо удосконалення бухгалтерського та контрольного забезпечення, зокрема при застосуванні сучасних інформаційних технологій.

Зауважимо, що від ефективності системи оплати праці та правильності проведених розрахунків з працівниками залежить трудова дисципліна на підприємстві. У зв'язку з тим, що зміни в законодавстві з оплати праці мають динамічний характер, постійно підвищується інтерес до питань щодо покращення організаційних аспектів розрахунків з оплати праці будь-якого суб'єкта підприємництва та розробки заходів з удосконалення облікового

забезпечення, особливо в умовах діджиталізації сучасних господарських процесів.

Таким чином, розрахунки з оплати праці уособлюють в собі взаємовідносини між роботодавцем та працівником щодо виплати винагороди за виконаний обсяг роботи потрібної якості для функціонування суб'єкта господарювання в ринкових умовах. Заробітна плата є складовим елементом розрахунків з оплати праці і виступає мотиваційним важелем щодо підвищення ефективності праці. Окремі аспекти оплати праці регламентуються нормативними актами, але певні чинники формуються на підприємстві.

1.2. Розрахунки з оплати праці як об'єкт обліку і контролю на підприємстві

Розрахунки з оплати праці є важливим, складним ланцюжком роботи облікової служби на підприємстві і найвагомішою складовою облікового забезпечення діяльності підприємства. Облік розрахунків з оплати праці вимагає точності і оперативності щодо формування інформації, отже, кожен суб'єкт підприємництва - роботодавець будь-якої форми власності має належним чином організувати облік праці, процесу нарахування її оплати, розрахунок утримань із одержаної суми, порядок її виплати. Отже, для потреб менеджменту господарської діяльності, що пов'язано з розрахунками з оплати праці, потрібно забезпечити обґрунтоване та систематичне ведення обліку на основі достовірних даних первинних облікових документів. Саме документальне оформлення виступає основою щодо одержання повної, неупередженої, всебічної та точної інформації для прийняття ефективних менеджерських рішень, які пов'язані з оптимізацією сфери трудових відносин.

Облікова політика розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві охоплює організаційні, методичні і технічні питання облікового забезпечення (рис. 1.2).

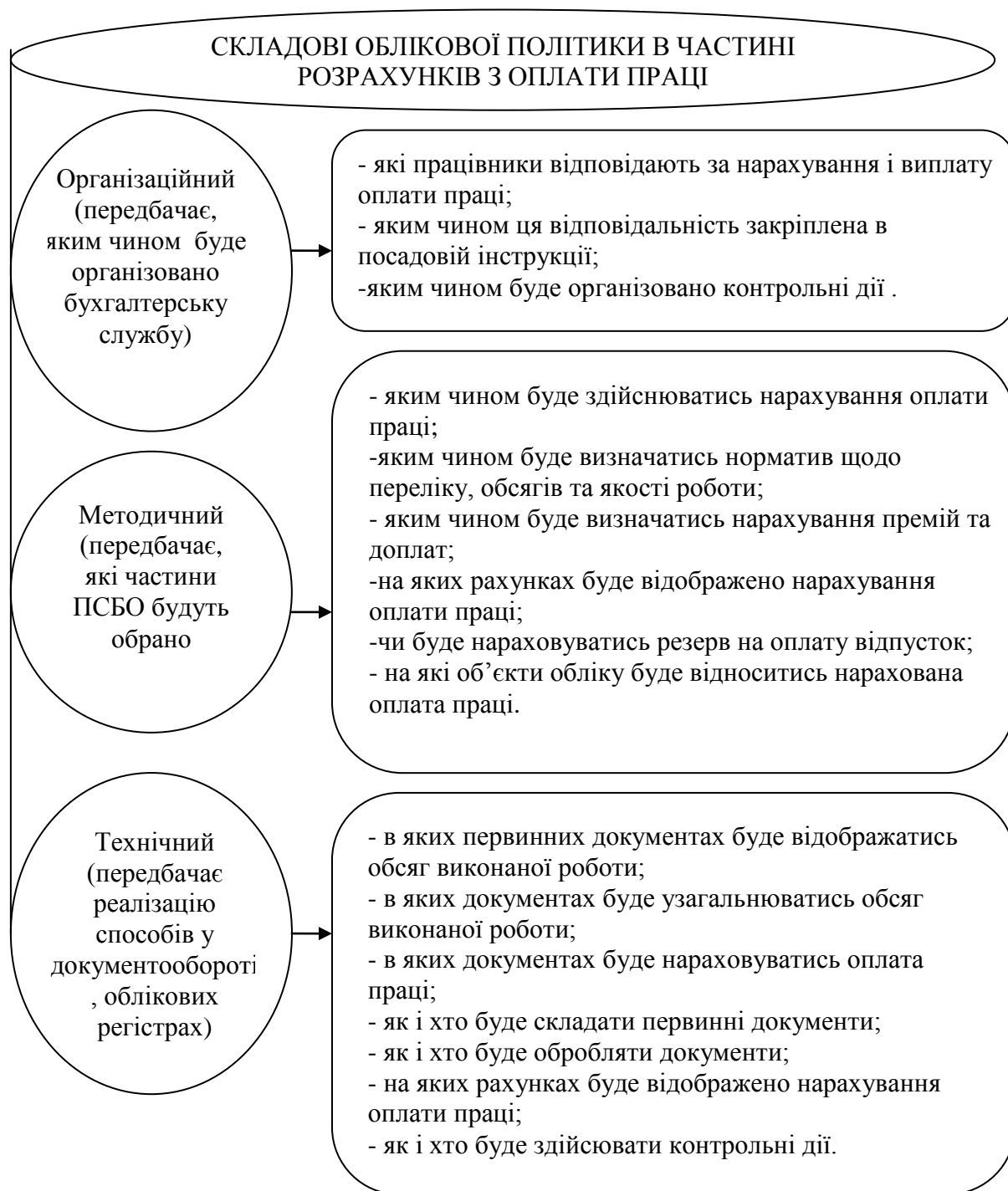

Рис. 1.2. Складові облікової політики розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві

Розрахунки з оплати праці виступають об'єктом облікового забезпечення діяльності підприємства, що передбачає виокремлення таких складових цього процесу: оптимізацію облікової політики в частині розрахунків з оплати праці; документальне оформлення робочого часу; побудову синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з оплати праці; виокремлення оплати праці за відповідними об'єктами обліку; організаційні засади порядку виплати заробітної плати; висвітлення інформації щодо розрахунків з оплати праці в показниках фінансової звітності.

Розрахунки з оплати праці є важливою складовою звітності підприємства. За допомогою рис. 1.3 узагальнено, як мають бути співставлено показники з оплати праці і відображаються у відповідній звітності.

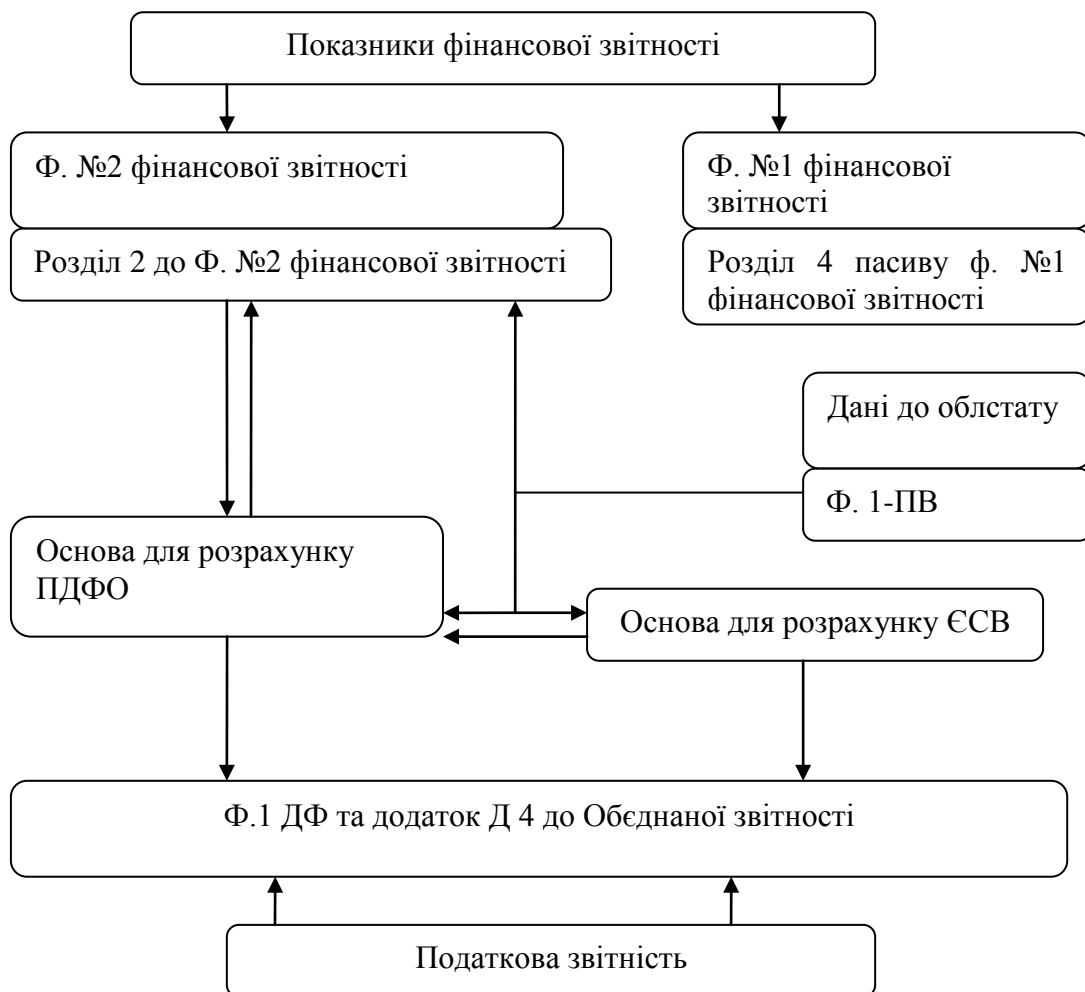

Рис. 1.3. Розрахунки з оплати праці у різних формах звітності

Слід зазначити, що можливі недоліки щодо процесу нарахування бухгалтером оплати праці зумовлюють негативні наслідки та відповідним чином впливають на фінансово-економічний стан роботодавця. Оплата праці є витратами підприємства, однією з найвагоміших статей витрат. Величина оплати праці виступає основним фактором впливу на конкурентоспроможність суб'єкта підприємництва та ефективність його діяльності.

Контроль розрахунків за виплатами працівникам є важливою і невід'ємною частиною системи контрольних заходів на підприємстві. Динамічні зміни нормативних та правової джерел в Україні, зокрема вимог трудового законодавства, зумовлює доцільність систематизації компонентів контролю за виплатами працівникам у світлі інноваційних підходів. Ефективна система контрольних заходів, що використовує весь необхідний набір методів, надає управлінському персоналу достатню інформацію для прийняття своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на усунення негативних наслідків недотримання вимог трудового законодавства, запобігання їх та уникнення в майбутньому.

Організаційні питання контрольного забезпечення розрахунків з оплати праці – це надважлива і відповідальна ділянка системи менеджменту суб'єкта підприємництва. Саме правильність зроблених висновків за результатами контрольних заходів є основою для обґрунтування і оптимізації управлінських рішень, які будуть в першу чергу впливати на підвищення результативності діяльності працівників, розмірі структуру витрат господарюючого суб'єкта, а також формування особистого доходу працівників.

В сучасних умовах пандемії, викликаній захворюванням Covid-19, виникли специфічні умови і господарювання, і праці, і взаємовідносин суб'єктів підприємництва зі своїми працівниками. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність дотримання вимог чинного законодавства щодо трудових відносин із збереженням прав кожного працівника щодо охорони

здоров'я. З'явилися специфічні види роботи – надомна робота, дистанційна робота, самоізоляція. Ці специфічні аспекти розрахунків з працівниками вимагають оплати праці відповідно до вимог законодавства.

Таким чином, розрахунки з оплати праці виступають важливим об'єктом обліку і контролю, оскільки заробітна плата виступає мотиваційним чинником щодо формування необхідного рівня фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання в ринкових умовах, що вимагає оперативності і достовірності інформаційного забезпечення з однієї сторони, а з іншої – її рівень, порядок оподаткування і виплати суворо регламентується вимогами чинного законодавства, що зумовлює необхідність як ефективного облікового забезпечення, так і відповідних контрольних заходів.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю розрахунків з оплати праці

Одним з факторів, що зумовлюють актуальність висвітлення питань нормативно-правового забезпечення обліку і контролю розрахунків з оплати праці, є швидкість та вагомість динаміки змін законодавства. Відзначимо різноманітність цих змін, зокрема, внесення відповідних поправок щодо чинного законодавства з оплати праці, прийняття нових нормативних актів, що зумовлюють зміни в організації розрахунків з оплати праці та методиці облікового відображення цих операцій. Саме з цієї причини менеджери та адміністративний персонал, який забезпечує облікове супроводження розрахунків з оплати праці суб'єкта підприємництва, мають справу з різноманітними проблемними аспектами, які потребують вирішення шляхом розробки і обґрунтування напрямків удосконалення обліку і контролю розрахунків з оплати праці.

Розвиток трансформаційних процесів в економічних відносинах сфери підприємництва зумовив певні зміни і в сфері розрахунків з оплати праці. Відзначимо, що на законодавчому рівні не зафіксовано максимальну межу для заробітної плати, тоді як розмір мінімальної заробітної плати щороку визначається Законом України про Державний бюджет на відповідний рік. Станом на 2021 рік цей розмір визначено в сумі 6000 грн, на 01.12.2021 – 6500 грн.

Правове забезпечення питань, пов'язаних з розрахунками щодо оплати праці в Україні, забезпечується відповідними нормативними актами, галузевими угодами, але особливої уваги набуває регулювання положеннями колективних і трудових договорів. Важелі регулювання питань, пов'язаних з розрахунками щодо оплати праці, узагальнено на рис. 1.4.

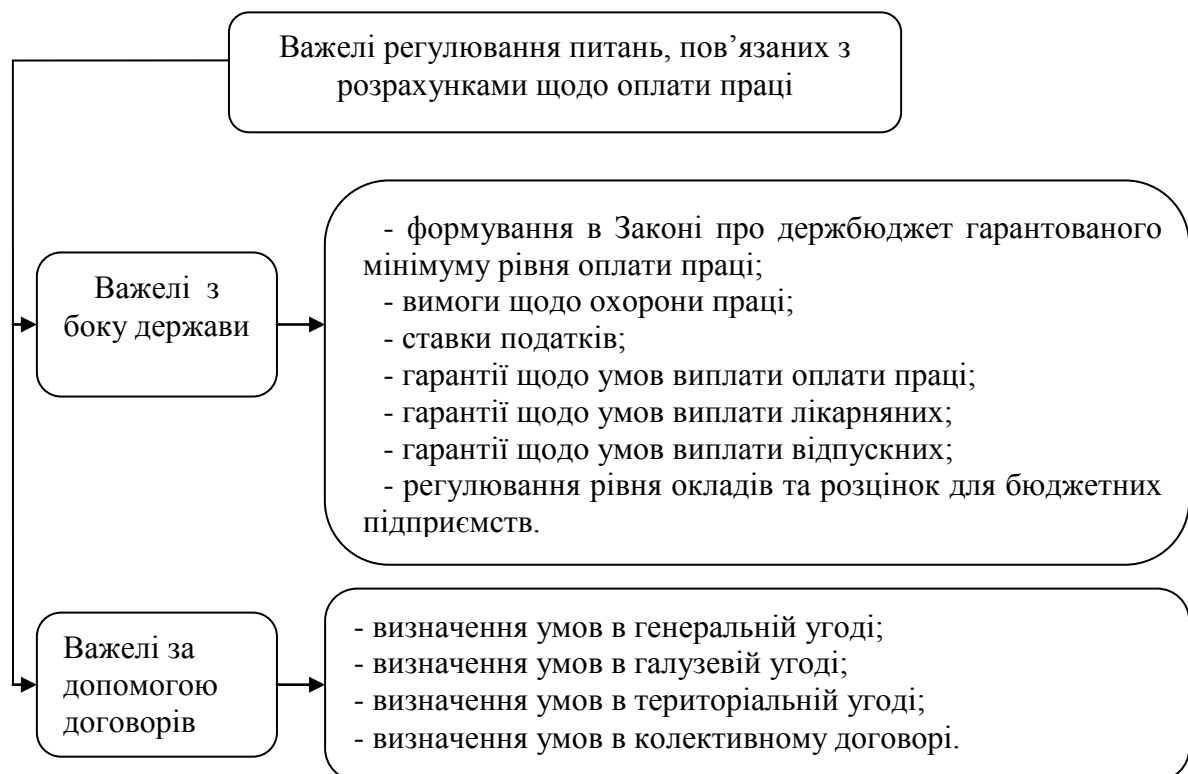

Рис. 1.4. Важелі регулювання питань, пов'язаних з розрахунками щодо оплати праці

Вагомим аспектом системи менеджменту підприємства виступають питання забезпечення необхідного рівня ефективності організації облікового процесу господарської діяльності суб'єкта підприємництва. Це є необхідним інструментом щодо забезпечення принципу достовірності інформаційних джерел для потреб оптимізації управлінських рішень.

В першу чергу порядок ведення обліку розрахунків з оплати праці суб'єкта підприємництва закріплений в положеннях наказу господарюючого суб'єкта «Про організацію обліку». Ці положення мають забезпечувати дотримання вимог чинних нормативних актів, зокрема Кодексу законів про працю та Закону України «Про охорону праці». Облікове супроводження розрахунків з оплати праці суб'єкта підприємництва регламентується НП(С)БО 26 «Виплати працівникам», Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Податковим Кодексом України, Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

НП(С)БО 26 «Виплати працівникам» визначає основні аспекти порядку інформаційного забезпечення виплат працівникам за виконану роботу як в грошовій, так і негрошовій формі. Податковий Кодекс України визначає порядок оподаткування всіх виплат, належних працівникам підприємства. В Плані рахунків наведено порядок відображення розрахунків з оплати праці на рахунках бухгалтерського обліку. Оскільки витрати на оплату праці виступають структурним елементом витрат суб'єкта підприємництва, то слід відзначити також необхідність дотримання вимог НП(С)БО 16 «Витрати».

Слід наголосити, що головним документом, забезпечуючим порядок організації розрахунків з оплати праці, перелік належних премій відповідним працівникам, розміри як основної, так і додаткової заробітної плати, виступає Положення про оплату праці суб'єкта підприємництва. Цей документ має відображати інформацію щодо штатного розкладу працівників суб'єкта підприємництва; форми оплати праці суб'єкта підприємництва; методи організації розрахунків з оплати праці суб'єкта підприємництва;

компенсаційні виплати, відповідні надбавки, доплати; також оговорюються додаткові преміальні заходи, які застосовуються у суб'єкта підприємництва.

На сьогодні важливим питанням щодо законної організації праці і розрахунків з працівниками є розробка «Положення про охорону праці», в якому забезпечується захист відповідно до вимог законодавства прав працівників щодо забезпечення необхідних безпечних умов для праці, а також зазначаються заходи, що спрямовані мінімізувати вплив шкідливих чинників на здоров'я працівника в процесі його виробничої діяльності.

Таким чином, важелі регулювання питань, пов'язаних з розрахунками щодо оплати праці, знаходяться в площині державного і договірного регламентування в межах дії відповідних нормативних актів щодо мінімального розміру оплати праці, порядку нарахування, оподаткування і виплати заробітної плати працівникам на підприємстві. Локальний рівень впливу на розрахунки з оплати праці зумовлений дією внутрішніх розпорядчих документів конкретного суб'єкта підприємництва.

Висновки до розділу 1

Узагальнивши теоретичні аспекти обліку і контролю розрахунків з оплати праці, в роботі було виокремлено наступне:

1. Відповідно до нормативних джерел на даний час поняття «оплата праці» ототожнюється з поняттям «заробітна плата». Така ж неоднозначність спостерігається і в працях провідних вчених. На сьогодні можемо відзначити, що в наукових працях та нормативному забезпеченні, що регулює розрахунки з оплати праці, частіше зустрічається поняття «заробітна плата». Але вважаємо за доцільне відмітити, що з точки зору економічної теорії та правової позиції поняття «оплата праці» є трішки ширшим і включає і організацію праці, і регулювання окремих елементів, і нормативне забезпечення.

2. Розрахунки з оплати праці уособлюють в собі взаємовідносини між роботодавцем та працівником щодо виплати винагороди за виконаний обсяг роботи потрібної якості для функціонування суб'єкта господарювання в ринкових умовах. Заробітна плата є складовим елементом розрахунків з оплати праці і виступає мотиваційним важелем щодо підвищення ефективності праці. Окремі аспекти оплати праці регламентуються нормативними актами, але певні чинники формуються на підприємстві.

3. В сучасних умовах пандемії, викликаній захворюванням Covid-19, виникли специфічні умови і господарювання, і праці, і взаємовідносин суб'єктів підприємництва зі своїми працівниками. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність дотримання вимог чинного законодавства щодо трудових відносин із збереженням прав кожного працівника щодо охорони здоров'я. З'явилися специфічні види роботи – надомна робота, дистанційна робота, самоізоляція. Ці специфічні аспекти розрахунків з працівниками вимагають оплати праці відповідно до вимог законодавства.

4. Розрахунки з оплати праці є важливим, складним ланцюжком роботи облікової служби на підприємстві і найвагомішою складовою облікового забезпечення діяльності підприємства. Ефективна система контрольних заходів, що використовує весь необхідний набір методів, надає управлінському персоналу достатню інформацію для прийняття своєчасних та обгрунтованих управлінських рішень, спрямованих на усунення негативних наслідків недотримання вимог трудового законодавства, запобігання їх та уникнення в майбутньому.

5. Розрахунки з оплати праці виступають важливим об'єктом обліку і контролю, оскільки заробітна плата виступає мотиваційним чинником щодо формування необхідного рівня фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання в ринкових умовах, що вимагає оперативності і достовірності інформаційного забезпечення з однієї сторони, а з іншої – її рівень, порядок оподаткування і виплати суворо регламентується вимогами

чинного законодавства, що зумовлює необхідність як ефективного облікового забезпечення, так і відповідних контрольних заходів.

6. Одним з факторів, що зумовлюють актуальність висвітлення питань нормативно-правового забезпечення обліку і контролю розрахунків з оплати праці, є швидкість та вагомість динаміки змін законодавства. Відзначимо різноманітність цих змін, зокрема, внесення відповідних поправок щодо чинного законодавства з оплати праці, прийняття нових нормативних актів, що зумовлюють зміни в організації розрахунків з оплати праці та методиці облікового відображення цих операцій.

7. Важелі регулювання питань, пов'язаних з розрахунками щодо оплати праці, знаходяться в площині державного і договірного регламентування в межах дії відповідних нормативних актів щодо мінімального розміру оплати праці, порядку нарахування, оподаткування і виплати заробітної плати працівникам на підприємстві. Локальний рівень впливу на розрахунки з оплати праці зумовлений дією внутрішніх розпорядчих документів конкретного суб'єкта підприємництва.

РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В ДОСЛІДЖУВАНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Фінансово-економічна характеристика досліджуваного підприємства

Дипломне дослідження виконується за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю «Жовтень-Дніпро». Діяльність досліджуваного підприємства регламентується вимогами Господарського Кодексу України, Цивільного Кодексу України, Кодексу законів про працю України, а також дією інших чинних нормативно-правових актів.

ТОВ «Жовтень-Дніпро» створено 02.08.2015 року у відповідності до рішення установчих зборів учасників з оформленням відповідного протоколу №1 від 01 серпня 2015 р. Засновником ТОВ «Жовтень-Дніпро» є Сичов Ігор В'ячеславович. ТОВ «Жовтень-Дніпро» знаходиться в м.Дніпро, за адресою: вулиця Набережна Перемоги, будинок 50б.

Місце розташування досліджуваного підприємства відповідає вимогам щодо функціонування великого збутового товаровиробника, зокрема, слід відмітити наявність великих площ, відносно однакові відстані майже до всіх районів міста Дніпро, недорога вартість оренди складських приміщень саме в цьому районі міста. Отже, в досліджуваному підприємстві є сприятливі логістичні умови для реалізації виготовленої продукції.

Джерелом для функціонування досліджуваного підприємства являються внески учасників в грошовій і майновій формі; доходи, отримані в процесі реалізації виготовленої продукції і наданих послуг, а також інших видів діяльності; запозичені кошти у вигляді кредитів банку тощо. Головною метою діяльності ТОВ «Жовтень-Дніпро» є отримання прибутку для задоволення потреб всіх споживачів у продукції та послугах, які виготовляє і надає досліджуване підприємство.

Підприємство займається переробкою продукції тваринництва і оптовою реалізацією виготовлених консервів. Серед інших видів діяльності зареєстровано наступні:

- оптова торгівля;
- вантажні перевезення;
- діяльність агентів з торгівлі.

Середньооблікова кількість працівників в досліджуваному підприємстві складає 28 осіб. Всі виробничі та економічні відносини в ТОВ «Жовтень-Дніпро» регламентується внутрішніми розпорядчими документами, зокрема, трудові відносини працівників і адміністрації досліджуваного підприємства, питання щодо охорони праці також працівників визначені в колективному договорі. На загальних зборах трудового колективу ТОВ «Жовтень-Дніпро» вирішуються питання соціального розвитку і захисту відкритим голосуванням.

В момент створення досліджуваного підприємства його статутний фонд становив 4000 грн. Підприємство також мав резервний фонд в розмірі 25% від статутного. Станом на поточний рік розмір відрахувань щороку в резервний фонд формується на рівні 5% від суми одержаного прибутку. ТОВ «Жовтень-Дніпро» несе відповідальність щодо виконання зобов'язань всім своїм майном.

Для найбільшої точності запланованих результатів магістерського дослідження вважаємо за доцільне провести фінансово-економічний аналіз фінансової звітності ТОВ «Жовтень-Дніпро» за останні п'ять років підприємництва. Для оцінки досліджуваного суб'єкта підприємництва потрібно визначити ринкову вартість матеріальних (зокрема, землі, споруд, устаткування, запасів), фінансових та нематеріальних активів.

В ринкових умовах функціонування і активного розвитку підприємництва керівнику підприємства потрібно передбачити комплекс всесторонніх аналітичних заходів, що спрямовані на максимізацію достовірності визначення ринкової вартості активів суб'єкта підприємництва

з врахуванням стану ринкової економіки в конкретний момент аналітичних дій. Оцінку майна та капіталу ТОВ «Жовтень-Дніпро» наведено на рис. 2.1 та 2.2.

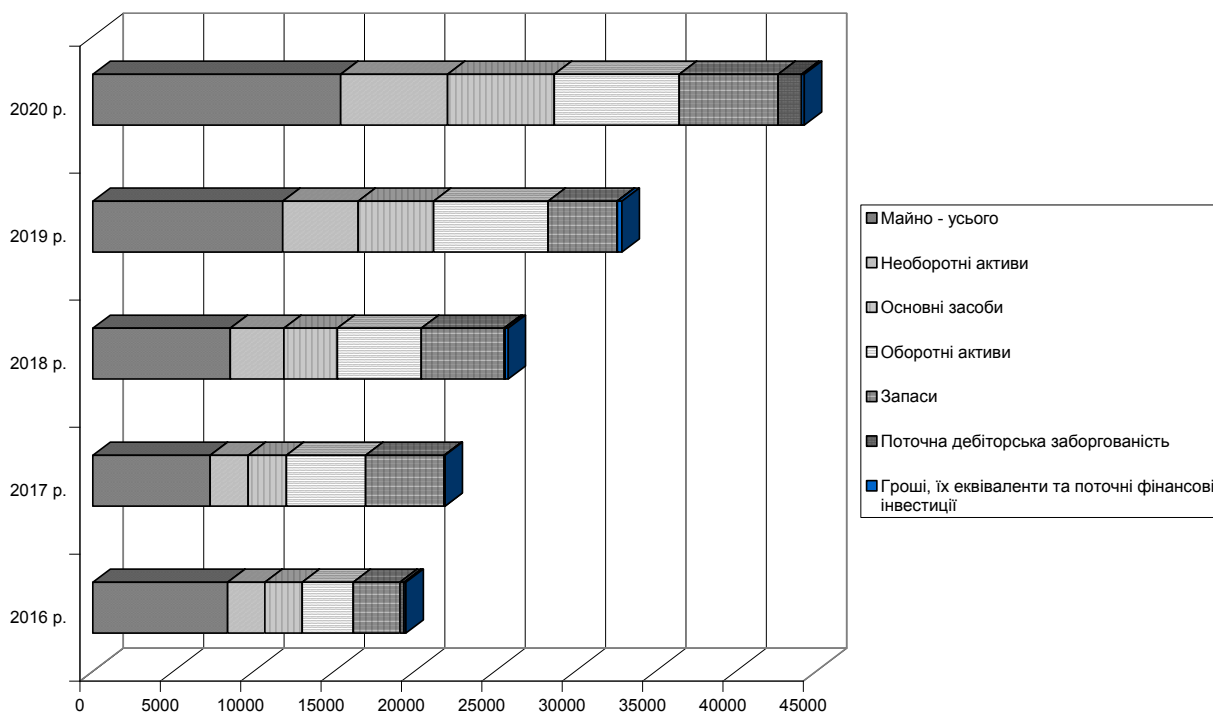

Рис. 2.1. Оцінка майна ТОВ «Жовтень-Дніпро»

Для розрахунку вартості активів та майні досліджуваного підприємства було використано дані балансу ТОВ «Жовтень-Дніпро». За даними рис. 2.1 зроблено висновки, що в структурі активів балансу трішки більше половини складають оборотні активи. Збільшення вартості майна досліджуваного підприємства на 83% рази спостерігаємо за умови підвищення в 3 рази середньорічної вартості необоротних активів та в 2,5 рази вартості оборотних коштів. Можемо відзначити також підвищення розміру дебіторської заборгованості і суми грошових активів, але динаміка зміни є суттєво, зокрема протягом аналізованого періоду коливання цієї суми є значними. Зміна суми дебіторської заборгованості складає 5 разів, тоді як сума грошових активів не настільки змінилась – лише на 43%.

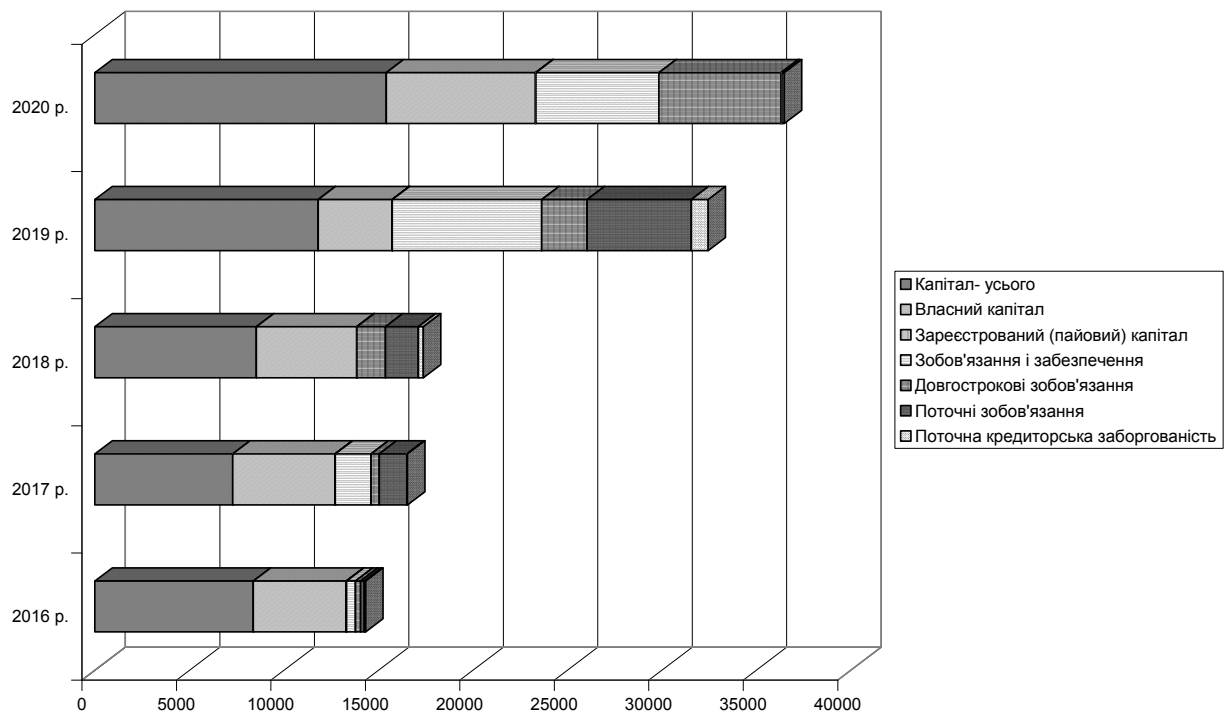

Рис. 2.2. Оцінка капіталу ТОВ «Жовтень-Дніпро»

За досліджуваний період в ТОВ «Жовтень-Дніпро» також спостерігаємо підвищення вартості пасивів - джерел утворення активів досліджуваного суб'єкта підприємництва. Зокрема зазначену динаміку зумовлено зростанням зобов'язань досліджуваного суб'єкта підприємництва майже в 13 разів, причому маємо вищу динаміку зміни саме за сумою довгострокових зобов'язань досліджуваного підприємства. Слід відзначити те, що більшість активів досліджуваного суб'єкта підприємництва було сформовано коштами чистого прибутку. Спостерігаємо також підвищення суми заборгованості дебіторів досліджуваного суб'єкта підприємництва, при її поверненні слід очікувати погашення заборгованості кредиторам досліджуваного суб'єкта підприємництва.

Оскільки в діяльності будь-якого суб'єкта господарювання активну участь приймають основні засоби та інші необоротні активи, які мають певну вартість, відповідний знос, склад і структуру, що певним чином може впливати на ефективність діяльності досліджуваного підприємства, тому вважаємо доцільним проаналізувати рух і функціональний стан необоротних

активів ТОВ «Жовтень-Дніпро» за період 2016-2020 рр. Допоміжна таблиця для аналізу наведена в додатку А.

За досліджуваний період 2016 – 2020 рр. вартість основних засобів збільшилась, це відбулось з причини придбання нової виробничої техніки та вимогами щодо здійснення переоцінки. Приріст вартості основних засобів склав 101,91 тис. грн. Сума приросту проведеної переоцінки переважає над приростом вартості придбання, тому спостерігається негативне значення коефіцієнту оновлення. Взагалі слід відмітити, що технологія виробництва в досліджуваному ТОВ «Жовтень-Дніпро» вимагає достатньої забезпеченості та відповідного рівня придатності. Отже, підприємству потрібно переглянути свою тактику і стратегію в питаннях забезпечення функціонального стану необоротних активів. Це, в свою чергу, зменшить ризики щодо недовикористання технічної потужності виробництва, а також ризики щодо нещасних випадків на виробництві.

ТОВ «Жовтень-Дніпро» здійснює свою діяльність для отримання відповідного фінансового результату – прибутку. На жаль, ринкові умови господарювання іноді зумовлюють негативний фінансовий результат. На це впливає безліч чинників. Зокрема, слід відзначити зовнішні чинники, наприклад, індекс інфляції, умови пандемії, політична криза. Ці чинники система менеджменту підприємства не має змогу контролювати, тоді як внутрішні чинники є основою для функціонування системи управління на підприємстві. Проаналізуємо фінансові результати діяльності ТОВ «Жовтень-Дніпро» за період 2016-2020 рр. за допомогою рис.2.3.

За аналізований період 2016-2020 рр. спостерігаємо достатньо динамічні коливання. Бачимо, що в цілому показники підвищуються, але темпи росту і приросту значним чином коливаються. Специфіка діяльності досліджуваного ТОВ «Жовтень-Дніпро» зумовлює негативне значення показника динаміки валового прибутку. Зокрема, в останні роки інфляційні процеси, умови пандемії, політична криза негативним чином вплинули на обсяги валового прибутку: зменшились обсяги попиту, карантинні умови

діяльності тощо. Саме з цих причин спостерігається зниження суми чистого прибутку у відношенні до суми чистого доходу від реалізації.

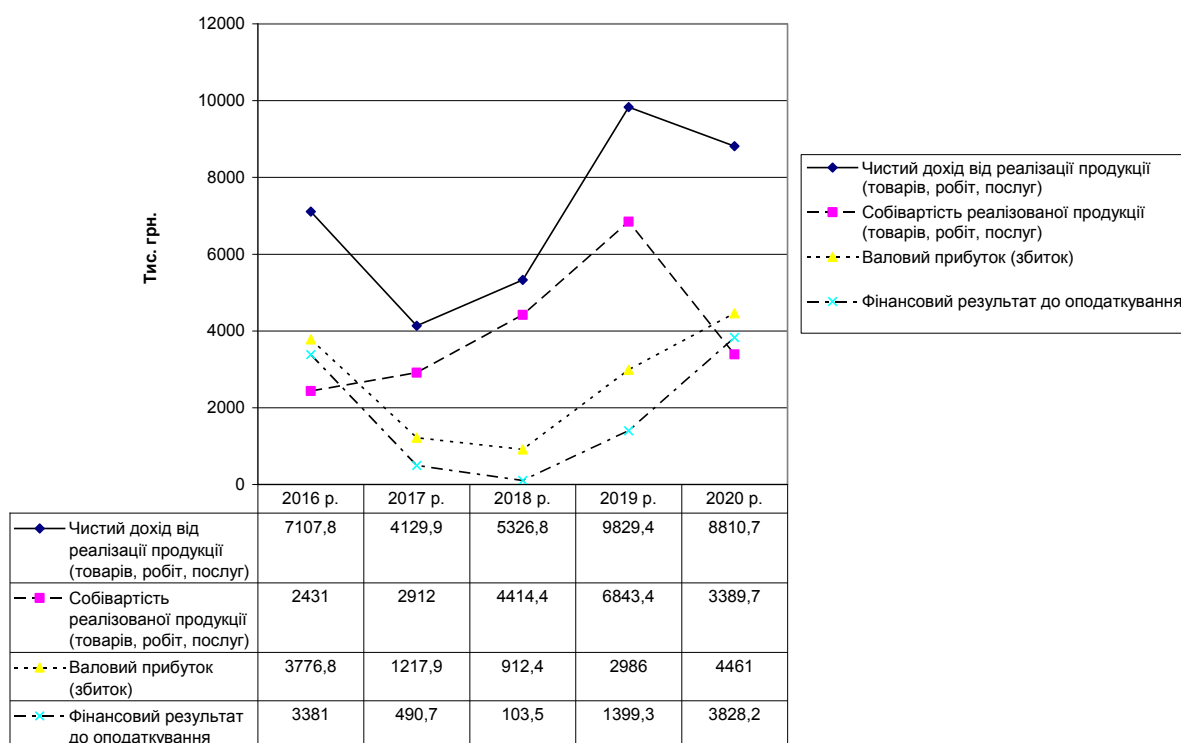

Рис. 2.3. Фінансові результати діяльності ТОВ «Жовтень-Дніпро»

Структура капіталу в досліджуваному ТОВ «Жовтень-Дніпро» зумовлює відповідне значення показників фінансової стійкості. Аналіз цих показників дозволяє визначити співвідношення власного і позикового капіталу, що відповідним чином зумовлює можливість ТОВ «Жовтень-Дніпро» здійснювати свою діяльність і покривати свої витрати. Допоміжну таблицю для аналізу наведено в додатку Б. Аналіз фінансової стійкості проводиться з метою відображення основних результатів його виробничого розвитку, інвестиційної та фінансової діяльності, надання необхідної інформації інвесторам, а також характеристики здатності досліджуваного суб'єкта підприємництва щодо погашення своїх боргів і зобов'язань та нарощення свого фінансово-економічного потенціалу.

Як бачимо таблиці в додатку, в ТОВ «Жовтень-Дніпро» значення аналізованих показників фінансової стійкості мають достатньо високі значення. Це означає, що досліджуваний суб'єкт підприємництва забезпечений власними обіговими коштами в достатній кількості. В досліджуваній структурі загальної вартості коштів, які було вкладено в підприємницьку діяльність, питома доля власного капіталу в 2020 році складає 0,65 одиниць, що являє собою межі нормативів, хоча за аналізований період спостерігається зменшення цього показника на 40%. Зазначимо, що розраховане значення аналізованого коефіцієнту концентрації позикового капіталу має допустимі межі, але маємо зазначити, що його значення є близьким до мінімально допустимого. В досліджуваній структурі зобов'язань слід зазначити про наявність взятих кредитів в банку, адже динаміку зміни коефіцієнту довгострокового залучення позикових коштів слід відзначити як позитивну. Значення коефіцієнту забезпеченості запасів ТОВ «Жовтень-Дніпро» має 1,27 одиниць, це значення є більшим, ніж нормативне значення, отже, для поповнення обороту виробничими запасами досліджуване підприємство може в повній мірі використовувати свої оборотні кошти.

Оцінку ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «Жовтень-Дніпро» наведено в додатку В. Будь-який суб'єкт підприємництва не може функціонувати без достатньої кількості грошових коштів для потреб своєчасності оплати своїх зобов'язань. Підприємства, що не можуть виконати цю вимогу щодо ведення бізнесу, мають низький рівень ліквідності, а отже, їх фінансове положення слід відзначити як недостатнє. Оцінку рівня платоспроможності доцільно здійснювати на основі даних балансу (звіту про фінансово-майновий стан), використовуючи характеристику показників ліквідності оборотних активів, тобто враховувати термін, необхідний для перетворення цих активів в готівковий вигляд.

Відповідно до даних таблиці в додатку В, в ТОВ «Жовтень-Дніпро» за аналізований період 2016 -2020 рр. спостерігаємо зростання суми грошових коштів як високоліквідних активів, що відповідним чином зумовлює

необхідний рівень абсолютної ліквідності в 2020 році. Це значить, що всю суму поточних зобов'язань ТОВ «Жовтень-Дніпро» може погасити своїми оборотними засобами. При аналізі показників обертання оборотних активів, можна зазначити про підвищення тривалості одного обороту в 2,5 рази, тобто досліджуваний суб'єкт підприємництва не зовсім раціонально використовує свої оборотні активи і на цей момент в виробничій діяльності слід звернути увагу.

Кожен суб'єкт підприємництва має бути активним в діловому плані, тобто ефективно використовувати свої матеріальні, трудові, фінансові та інші ресурси, якісно управляти та реалізовувати потенційного розвитку підприємства. Показники ділової активності ТОВ «Жовтень-Дніпро» за досліджуваний період 2016-2020 рр. наведено в додатку Д.

В ТОВ «Жовтень-Дніпро» спостерігаємо збільшення чистого чистого доходу від реалізації, але в умовах показника така динаміка свідчить лише про інфляційні процеси в країні, а також політичну та економічну кризу в зв'язку з карантинними умовами господарювання. Значення показника фондоддачі необоротних активів в 2020 році зменшилось на 30,06% порівняно з 2016 роком, тобто слід відмітити про зменшення обсягів виручки від реалізації в розрахунку на одиницю основних засобів, що значить про екстенсивне використання необоротних активів досліджуваного підприємства. Ця тенденція зумовлена поповненням запасу необоротних активів та здійсненою їх переоцінкою. Збільшення терміну одного обороту заборгованості дебіторів значить, що досліджуваному підприємству ТОВ «Жовтень-Дніпро» борги погашають не вчасно, що нівелює можливість інвестування у власне виробництво.

Науковці намагаються узагальнити всі показники, що характеризують ефективність діяльності будь-якого суб'єкта підприємництва, в єдиний комплексний показник, який би відбивав основні результати діяльності процесу господарювання. Однією з таких спроб узагальнення показників є методика, за якою ранжовано за певними рейтинговими оцінками всі суттєві

показники. В підсумковому показнику виокремлено питому вагу кожного окремого показника, яка чинить вплив на підсумковий рейтинг суб'єкта підприємництва. Саме за такою методикою в дипломній роботі було розраховано значення відповідного показника, який є уособленням відповідних сторін щодо діяльності досліджуваного суб'єкта підприємництва, який було отримано на підставі застосування математичних методів обробки загальної системи відповідних показників. Узагальнення всіх проаналізованих показників за матеріалами ТОВ «Жовтень-Дніпро» наведено в додатку Ж.

Як бачимо з даних таблиці додатку Ж, фінансовий стан ТОВ «Жовтень-Дніпро» протягом досліджуваного періоду 2016-2020 рр. змінювався з відмінного значення (рейтинг А) на добре значення (рейтинг Б) і навпаки. Такі коливання пов'язані із зміною показників діяльності. Рейтинг А в 2020 році означає, що підприємство має достатній рівень фінансового стану, що в значній мірі має вплив на процес забезпечення оборотних запасів і здійснених витрат власними обіговими коштами, а також в значній мірі зумовлює зменшення ризиків досліджуваного підприємства ТОВ «Жовтень-Дніпро» в процесі здійснення підприємницької діяльності. Управління господарськими процесами здійснюється достатньо ефективно, що відповідним чином відбивається як на економічному розвитку досліджуваного суб'єкта підприємництва, так і позитивно впливає на соціальні аспекти в тактичному і стратегічному плані досліджуваного підприємства.

Таким чином, за досліджуваний період в ТОВ «Жовтень-Дніпро» відбулось зростання вартості активів та джерел їх утворення. Вартість основних засобів збільшилась, це відбулось з причини придбання нової виробничої техніки та вимогами щодо здійснення переоцінки. Відбулось збільшення розміру величини чистого доходу від реалізації готової продукції на 23,96%. В аналізованій структурі операційних витрат ТОВ «Жовтень-Дніпро» приблизно 70% займає величина собівартості реалізованої продукції,

вартість якої збільшилась на 39,44%. Перевищення темпу росту інших доходів над темпом росту інших витрат в 2020 році зумовлює отримання досліджуванним суб'єктом підприємництва кінцевого результату господарювання у вигляді прибутку. Управління господарськими процесами здійснюється достатньо ефективно, що відповідним чином відбивається як на економічному розвитку досліджуваного суб'єкта підприємництва.

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики

В досліджуваному підприємстві облікові процедури здійснює бухгалтер та його помічник. Помічник бухгалтера складає первинні документи за всіма господарськими операціями, тоді як бухгалтер узагальнює дані первинних документів в бухгалтерській програмі «BAS бухгалтерія». Ця програма була встановлена на підприємстві декілька місяців тому, за попередні періоди ведення бухгалтерського обліку здійснювалось в режимі «1С:Бухгалтерія». Оскільки інтерфейс програми «BAS бухгалтерія» в певних аспектах дублює можливості попередньої програми «1С:Бухгалтерія», тому нова програма є достатньо зрозумілою.

В досліджуваному підприємстві облік здійснюється з дотриманням вимог чинного законодавства та Наказу про облікову політику, який був оформлено на початку діяльності і ще не переглядався жодного разу. Вважаємо доцільним виправлення в цьому наказі стосовно програмного забезпечення облікового процесу діяльності ТОВ «Жовтень-Дніпро». Якщо аналізувати структуру Наказу про облікову політику стосовно обліку розрахунків з оплати праці, то слід відмітити, що в ньому зафіксовано порядок створення забезпечення для виплат відпусток. В Положенні про оплату праці ТОВ «Жовтень-Дніпро» зафіксовано, що оплата праці за першу половину місяця розраховується з огляду на фактично відпрацьовані дні або

обсяг роботи. Виплата авансу в ТОВ «Жовтень-Дніпро» здійснюється кожного 20 числа звітнього місяця. Виплата оплати праці за другу половину місяця здійснюється 5 числа місяця, який настає після звітнього. Якщо ця дата припадає на вихідний день, то виплати здійснюються в останній робочий день.

В ТОВ «Жовтень-Дніпро» укладено договір з ПАТ «Приватбанк» щодо зарплатного проєкту, отже заробітна плата та інші виплати, передбачені в законодавчому порядку, перераховуються на карткові рахунки працівників. Всі необхідні утримання податків і нарахувань на соціальні заходи перераховуються до бюджету одночасно із перерахуванням заробітної плати.

Щодо організаційних засад обліку розрахунків з оплати праці, слід проаналізувати роботу бухгалтера. Визначимо оптимальну кількість бухгалтерів щодо обліку нарахування та розрахунків з оплати праці. Як об'єкт регулювання апарату бухгалтерії є комплекс бухгалтерських робіт. На сьогодні трудомісткість облікових робіт щодо нарахування та розрахунків з оплати праці достатньо велика. Саме оптимізація кадрової політики є чинником організації ефективної роботи, а також соціального розвитку працівників.

Розрахуємо оптимальну чисельність працівників за формулою, наведеною в Міжгалузевих нормативах чисельності працівників бухгалтерського обліку:

$$Ч=(T_3/\Phi)*K*K_{кпз} \quad (2.1)$$

Для досліджуваного підприємства це значення становить:

$$Ч=(3710,10/2080)*1,1*1,1=2,1 \approx 2 \text{ (особи)}$$

Як видно з розрахунків, в ТОВ «Жовтень-Дніпро» ведення обліку є раціональним.

2.3. Облікове забезпечення розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві

Важливим елементом облікового забезпечення розрахунків з оплати праці будь-якого суб'єкта підприємництва виступає належне документальне оформлення господарських операцій щодо нарахування та виплати оплати праці, оскільки саме інформаційні ресурси являються базою для прийняття оптимальних управлінських рішень стосовно пропонованих заходів для потреб підвищення мотиваційних важелів оплати праці і облікового процесу. Це, в свою чергу, забезпечить раціональне витрачання часу для оброблення облікової інформації, а також є прямим чинником формування якості, достовірності, повноти і своєчасності розрахунків з працівниками.

Чіткість процесу обробки первинних документів впливає на оперативність в прийнятті рішень та стабільність бухгалтерської роботи, що, в свою чергу, забезпечує налагодженість процесу документообігу, який є чинником впливу на ефективність діяльності суб'єкта підприємництва. Правильність при складанні первинних документів з дотриманням визначених термінів складання і обробки зумовлюють можливість підвищення рівня систематизації і упорядкування облікової інформації, а також полегшення та прозорості системи облікового забезпечення діяльності суб'єкта підприємництва.

В програмі «BAS Бухгалтерія» ведеться облік руху працівників. Передбачено виокремлення інформації щодо нарахувань працівникам, як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом. В програмі забезпечено формування необхідних документів відповідно до вимог трудового законодавства. Для ведення кадрового обліку в програмі «BAS Бухгалтерія» реалізовано можливість внесення особистої інформації безпосередньо в картку працівника.

Зокрема, нарахування оплати праці працівникам за визначеним окладом, інші нарахування та утримання в програмі здійснюється

автоматично. Причому є можливість розмежування кожного виду нарахування окремо. Ведення розрахунків з працівниками щодо нарахування оплати праці та перерахування зарплати на карткові рахунки працівників також здійснюється автоматично в програмі. Також слід відмітити, що в програмі налаштовано порядок утримання податків та внесків відповідно до вимог законодавства. Всі звіти щодо податку з доходів фізичних осіб та військового збору також формуються автоматично в програмі.

Для нарахування оплати праці, що належить кожному працівнику, розраховується заробіток за місяць і від цієї суми здійснюють необхідні відрахування в електронному документі «Нарахування заробітної плати». Для виплати оплати праці за першу половину місяця в полі «Вид виплати» ставиться позначка в полі «Аванс». Для нарахування зарплати за другу половину місяця, здійснення утримань з оплати праці працівника та нарахувань ЄСВ в полі «Вид виплати» вибирається опція «Основна ЗП». Розрахунок утримань автоматичний при натисканні опції «Розрахувати».

В цій програмі також реалізовано можливість вести облік особових рахунків працівників. Це дуже зручно, коли приймається на роботу працівник із відкритою в будь-якому іншому банку карткою або необхідно провести виплату декретних чи лікарняних сум на спеціально відкриту карту. При заповненні відомості для виплати і надсиланні її в банк можливо виокремити конкретних працівників саме за цим зарплатним проєктом.

Схему обліку розрахунків з оплати праці в ТОВ «Жовтень-Дніпро» наведено на рис. 2.1.

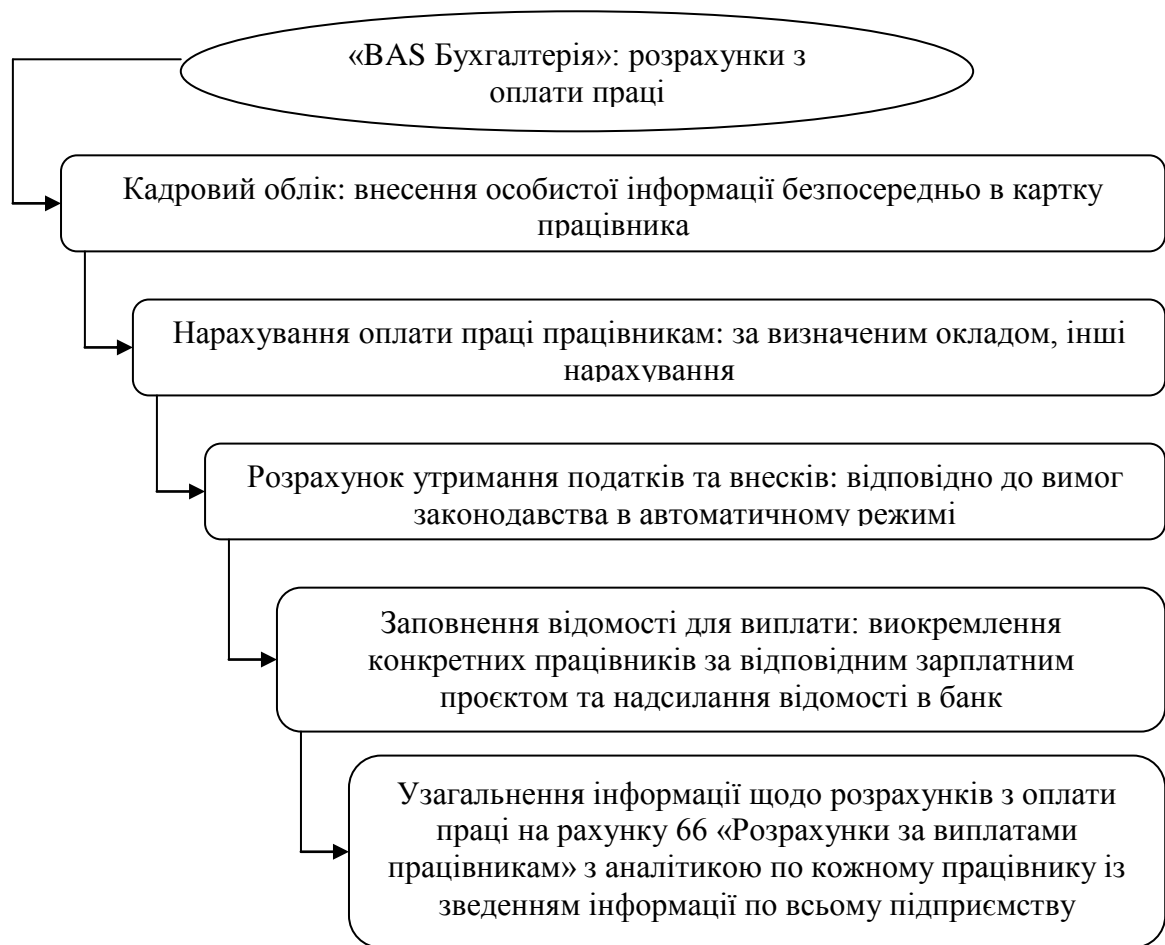

Рис. 2.1. Схема обліку розрахунків з оплати праці в ТОВ «Жовтень-Дніпро»

Облік розрахунків з працівниками підприємства щодо виплати заробітної плати та інших виплат в програмі «BAS Бухгалтерія» ведеться відповідно до діючих нормативних актів на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» з аналітикою по кожному працівнику із зведенням інформації по всьому підприємству.

Синтетичний і аналітичний облік розрахунків з оплати праці в програмі «BAS Бухгалтерія» ведеться за допомогою оборотно-сальдових відомостей як в розрізі по кожному працівнику, так і із зведенням інформації по всьому підприємству.

Таким чином, в досліджуваному підприємстві ТОВ «Жовтень-Дніпро» облік розрахунків з оплати праці ведеться в комп'ютерній програмі «BAS Бухгалтерія». В програмі забезпечено формування необхідних документів відповідно до вимог трудового законодавства. Для ведення кадрового обліку в програмі «BAS Бухгалтерія» реалізовано можливість внесення особистої інформації безпосередньо в картку працівника. Нарахування оплати праці працівникам за визначеним окладом, інші нарахування та утримання податків та внесків відповідно до вимог законодавства в програмі здійснюється автоматично. Синтетичний і аналітичний облік розрахунків з оплати праці в програмі «BAS Бухгалтерія» ведеться за допомогою оборотно-сальдових відомостей як в розрізі по кожному працівнику, так і із зведенням інформації по всьому підприємству. Всі звіти щодо податку з доходів фізичних осіб та військового збору також формуються автоматично в програмі.

2.4. Напрямки удосконалення обліку розрахунків з оплати праці

Облік розрахунків з оплати праці являє собою важливу структурну складову облікового забезпечення діяльності суб'єкта підприємництва. Це зумовлено певними специфічними особливостями з огляду необхідності мотивації працівників та підвищення ефективності діяльності суб'єкта підприємництва. Таким чинником мотивації можна розглянути матеріальну підтримку працівників досліджуваного підприємства у вигляді премії, застосування яких вимагає належного їх обґрунтування.

Оскільки заробітна плата відіграє мотиваційну роль для будь-якого працівника, вважаємо доцільним звернути на це увагу в управлінській і обліковій діяльності. Пропонуємо впровадити розроблене Положення про преміювання, з яким буде ознайомлено працівників, що буде відповідати принципам мотивації працівників та підвищення ефективності діяльності

суб'єкта підприємства. Запропоноване Положення про преміювання наведено в додатку Б. Зокрема, в досліджуваному підприємстві з огляду на специфіку його діяльності спостерігаються такі дії працівників, як виконання завдання раніше встановленого терміну, економія палива, здійснення заходів для оптимізації витрат підприємства тощо. Такі заходи суттєво знижують витрати та підвищують ефективність діяльності досліджуваного суб'єкта підприємства. З огляду на вищезазначене пропонуємо до впровадження розроблену Відомість з обліку премій для ТОВ «Жовтень-Дніпро» (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Пропонована Відомість з обліку премій для ТОВ «Жовтень-Дніпро»

Табельний номер працівника	ПІБ працівника	Посада	Підстава для нарахування	Дата	Відсоток від окладу	Сума, грн	Інше преміювання	Підпис працівника
5356	Іванов І.І.	Вантажник	Виконання завдання раніше встановленого терміну	10.11.21	30%	3702,0	-	Іванов
4186	Петров П.П.	Водій	Економія палива	12.11.21	-	1458,0	20% від вартості палива	Петров
5182	Сидоров С.С.	Менеджер	Здійснення заходів для оптимізації витрат підприємства	13.11.21	-		Надання додаткового вихідного дня за рахунок підприємства	Сидоров

Відомість склав: Коваль

Вищезазначені дії працівників потребують додаткової мотивації і матеріальної підтримки у вигляді премії. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність відповідного облікового забезпечення таких нарахувань і виплат.

Розроблена відомість з обліку премій для ТОВ «Жовтень-Дніпро» є обліковим документом, що призначений для узагальнення інформації щодо нарахування премій відповідальною особою. Цей документ має на меті відображення даних щодо кожного виду премії, яку було нараховано відповідному працівнику за певні досягнення, а також персональні дані, які допоможуть ввести оперативну інформацію в програму «BAS Бухгалтерія».

Цей документ доцільно складати завідувачу виробництва і передавати до бухгалтерії. Розроблену оперограму Відомості з обліку премій для ТОВ «Жовтень-Дніпро» наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Розроблена оперограма Відомості з обліку премій для ТОВ «Жовтень-Дніпро»

Сутність операції	Виконавці		
	Працівники	Завідувач підрозділу	Бухгалтер
Заповнення документу			
Перевірка підтверджуючих документів			
Ознайомлення працівника			
Підпис відповідальної за складання відомості особи			
Перевірка відомості			
Внесення даних в програму «BAS Бухгалтерія»			
Включення премії в суму нарахованої оплати праці			

Кожен запис в пропонованій Відомості обліку премій має містити дані щодо документального підтвердження відповідними документами. В якості підтверджуючих документів щодо правомірності нарахування і виплати премії працівникам можна відмітити контракти чи договори з замовниками (для підтвердження виконання завдання раніше встановленого терміну), письмовий виклад ідей працівника з обґрунтуванням (для підтвердження здійснення заходів для оптимізації витрат підприємства) тощо.

Результати щодо суми нарахованих премій як в розрізі окремого працівника, так і взагалі по підприємству мають бути відображені на

рахунках бухгалтерського обліку. З огляду на наведені пропозиції, які зумовлюють необхідність відокремлення інформації щодо розміру нарахованих премій на підприємстві, пропонуємо в робочому плані рахунків ТОВ «Жовтень-Дніпро» виділити субрахунок другого порядку № 6612 «Преміювання працівників». Пропонований перелік відповідних субрахунків другого порядку з відповідними налаштуваннями в програмі «BAS Бухгалтерія» узагальнено на рис.2.1.

Рис. 2.1. Пропонована структура рахунку №66 «Розрахунки за виплатами працівникам» для ТОВ «Жовтень-Дніпро»

Таким чином, розроблені заходи допоможуть підприємству реалізовувати принцип матеріального стимулювання та соціальної відповідальності перед працівниками. Відповідна побудова аналітичного обліку забезпечить точною, достовірною і оперативною інформацією

менеджерів підприємства, що дасть можливість оптимізувати процес прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Висновки до розділу 2

Узагальнивши аналітичні дані щодо показників фінансово-економічної діяльності ТОВ «Жовтень-Дніпро» та організаційної побудови бухгалтерської роботи, можна зробити наступні висновки щодо стану облікових процедур в контексті нарахування і виплати оплати праці працівникам досліджуваного суб'єкта підприємництва, а також запропонувати розроблені шляхи їх удосконалення:

1. Дипломне дослідження виконується за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю «Жовтень-Дніпро». ТОВ «Жовтень-Дніпро» створено 02.08.2015 року у відповідності до рішення установчих зборів учасників з оформленням відповідного протоколу №1 від 01 серпня 2015 р. Місце розташування досліджуваного підприємства відповідає вимогам щодо функціонування великого збутового товаровиробника, зокрема, слід відмітити наявність великих площ, відносно однакові відстані майже до всіх районів міста Дніпро, недорогою вартістю оренди складських приміщень саме в цьому районі міста. Підприємство займається переробкою продукції тваринництва і оптовою реалізацією виготовлених консервів.

2. Середньооблікова кількість працівників в досліджуваному підприємстві складає 28 осіб. Всі виробничі та економічні відносини в ТОВ «Жовтень-Дніпро» регламентується внутрішніми розпорядчими документами, зокрема, трудові відносини працівників і адміністрації досліджуваного підприємства, питання щодо охорони праці також працівників визначені в колективному договорі. На загальних зборах трудового колективу ТОВ «Жовтень-Дніпро» вирішуються питання соціального розвитку і захисту відкритим голосуванням.

3. За досліджуваний період в ТОВ «Жовтень-Дніпро» відбулось зростання суми активів та джерел їх утворення. Вартість основних засобів збільшилась, це відбулось з причини придбання нової виробничої техніки та вимогами щодо здійснення переоцінки. За аналізований період 2016-2020 рр. спостерігаємо достатньо динамічні коливання. Бачимо, що в цілому показники підвищуються, але темпи росту і приросту значним чином коливаються. Перевищення темпів росту інших доходів над темпами росту інших витрат в 2020 році зумовило отримання кінцевого результату діяльності у вигляді прибутку. Управління господарськими процесами здійснюється достатньо ефективно, що відповідним чином відбивається як на економічному розвитку досліджуваного суб'єкта підприємництва.

4. В досліджуваному підприємстві облікові процедури здійснює бухгалтер та його помічник. Помічник бухгалтера складає первинні документи за всіма господарськими операціями, тоді як бухгалтер узагальнює дані первинних документів в бухгалтерській програмі «BAS бухгалтерія». В досліджуваному підприємстві облік здійснюється з дотриманням вимог чинного законодавства та Наказу про облікову політику, який був оформлено на початку діяльності і ще не переглядався жодного разу. В ТОВ «Жовтень-Дніпро» укладено договір з ПАТ «Приватбанк» щодо зарплатного проекту, отже заробітна плата та інші виплати, передбачені в законодавчому порядку, перераховуються на карткові рахунки працівників.

5. В досліджуваному підприємстві ТОВ «Жовтень-Дніпро» облік розрахунків з оплати праці ведеться в комп'ютерній програмі «BAS Бухгалтерія». В програмі забезпечено формування необхідних документів відповідно до вимог трудового законодавства. Для ведення кадрового обліку в програмі «BAS Бухгалтерія» реалізовано можливість внесення особистої інформації безпосередньо в картку працівника. Нарахування оплати праці працівникам за визначеним окладом, інші нарахування та утримання податків та внесків відповідно до вимог законодавства в програмі здійснюється автоматично. Синтетичний і аналітичний облік розрахунків з

оплати праці в програмі «BAS Бухгалтерія» ведеться за допомогою оборотно-сальдових відомостей як в розрізі по кожному працівнику, так і із зведенням інформації по всьому підприємству. Всі звіти щодо податку з доходів фізичних осіб та військового збору також формуються автоматично в програмі.

6. Оскільки заробітна плата відіграє мотиваційну роль для будь-якого працівника, вважаємо доцільним звернути на це увагу в управлінській і обліковій діяльності. Пропонуємо впровадити розроблене Положення про преміювання, з яким буде ознайомлено працівників, що буде відповідати принципам мотивації працівників та підвищення ефективності діяльності суб'єкта підприємництва. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність відповідного облікового забезпечення таких нарахувань і виплат. З огляду на вищезазначене пропонуємо до впровадження розроблену Відомість з обліку премій для ТОВ «Жовтень-Дніпро» та Розроблену оперограму Відомості з обліку премій для ТОВ «Жовтень-Дніпро».

7. Результати щодо суми нарахованих премій як в розрізі окремого працівника, так і взагалі по підприємству мають бути відображені на рахунках бухгалтерського обліку. З огляду на наведені пропозиції, які зумовлюють необхідність відокремлення інформації щодо розміру нарахованих премій на підприємстві, пропонуємо в робочому плані рахунків ТОВ «Жовтень-Дніпро» виділити субрахунок другого порядку № 6612 «Преміювання працівників». В роботі наведено пропонований перелік відповідних субрахунків другого порядку з відповідними налаштуваннями в програмі «BAS Бухгалтерія».

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

3.1. Методичні аспекти контролю розрахунків з оплати праці

Контрольні заходи розрахунків з оплати праці являють собою важливий структурний елемент системи контролю будь-якого суб'єкта підприємництва. Ці контрольні заходи виконують соціальну функцію щодо регулювання трудових відносин роботодавця і його працівників. В сучасних умовах пандемії, викликаній захворюванням Covid-19, виникли специфічні умови і господарювання, і праці, і взаємовідносин суб'єктів підприємництва зі своїми працівниками. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність дотримання вимог чинного законодавства щодо трудових відносин із збереженням прав кожного працівника щодо охорони здоров'я. З'явилися специфічні види роботи – надомна робота, дистанційна робота, самоізоляція. Ці специфічні аспекти розрахунків з працівниками вимагають оплати праці відповідно до вимог законодавства. Отже, підвищується роль побудови ефективної системи контрольних заходів щодо розрахунків з оплати праці.

Внутрішні контрольні заходи є важливою функціональною складовою системи менеджменту суб'єкта підприємництва та забезпечують адміністрацію потрібною інформацією для оптимізації управлінських рішень. Лише системний підхід може забезпечити побудову ефективної системи внутрішнього контролю суб'єкта підприємництва, що забезпечить оптимальність у функціонуванні та необхідний результат цієї контрольної діяльності. Вищенаведена актуальність контрольних заходів щодо розрахунків з оплати праці зумовлює виокремлення окремої ланки системи менеджменту підприємства. Місце контрольних заходів в системі управління розрахунками з оплати праці та системі менеджменту суб'єкта підприємництва узагальнено на рис.3.1.

Рис. 3.1. Контрольні заходи в системі управління розрахунками з оплати праці

Метою цих контрольних заходів для потреб управління розрахунками з оплати праці є встановлення факту достовірного відображення даних в первинних документах щодо нарахованої оплати праці, законності та доцільності таких розрахунків, повного і своєчасного облікового забезпечення цих розрахунків, обґрунтованості таких виплат, правильності і достовірності формування даних у визначених законодавством формах звітності.

Серед завдань контрольних заходів для потреб управління розрахунками з оплати праці вважаємо доцільним виокремити законність таких розрахунків, дотримання вимог чинного законодавства щодо нарахування і виплати належної суми оплати праці, достовірне і оперативне формування документального оформлення і облікового забезпечення щодо

розрахунків з оплати праці, доцільність матеріального стимулювання працівників, правильність процесу оподаткування та застосування належних пільг щодо нарахованої оплати праці.

В якості суб'єктів контрольних заходів для потреб управління розрахунками з оплати праці слід відзначити власників або вище керівництво суб'єкта підприємництва, які мають організувати систему контролю та забезпечити ефективність її функціонування, а також відповідні працівники, які є підпорядкованими керівництву та відповідальні за окремі ділянки системи менеджменту підприємства. Як правило, доцільним є надання таких повноважень працівникам, які є представниками облікової служби, економічно-аналітичного підрозділу, а також спеціально створеним комісіям в разі виникнення суттєвих відхилень від належного рівня ефективності системи управління на підприємстві. Зокрема, представник облікової служби має фахові знання, навички та досвід в організації документального оформлення і облікового забезпечення процесу нарахування і оподаткування заробітної плати та розрахунків з працівниками. Представник економічно-аналітичного підрозділу має фахові знання, навички та досвід у плануванні, аналізі показників ефективності праці та трудового потенціалу суб'єкта підприємництва взагалі.

Слід відзначити, що для потреб управління розрахунками з оплати праці важливого значення набуває соціальний аспект, оскільки мотиваційні заходи хоч і не знижують витрати на оплату праці взагалі по підприємству, але є важливим чинником підвищення ефективності виробництва, що позитивним чином буде зумовлювати процеси оптимізації витрат суб'єкта підприємництва взагалі. Це є виправданий захід в стратегічному плані розвитку суб'єкта підприємництва, оскільки в умовах пандемії та запровадженні дистанційної і надомної роботи з'являються інші шляхи оптимізації витрат, зокрема, економія електроенергії, теплопостачання і водопостачання, окремі статті адміністративних витрат тощо.

Контрольні заходи щодо розрахунків з оплати праці мають бути певним чином упорядковані, тобто мають виконуватися в певній послідовності із застосуванням системного підходу. В прикладному аспекті система контрольних заходів щодо розрахунків з оплати праці має узгоджувати цілеспрямовані дії учасників цього процесу для ефективного менеджменту суб'єкта підприємства. Елементи внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці представлено на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Елементи внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці

Отже, внутрішні контрольні заходи є важливою функціональною складовою системи менеджменту суб'єкта підприємництва та забезпечують адміністрацію потрібною інформацією для оптимізації управлінських рішень. На наш погляд, найбільш ефективна система контрольних заходів щодо розрахунків з оплати праці передбачає створення відповідної служби, чинність якої буде закріплена у відповідних розпорядчих документах суб'єкта підприємництва. Повноваження цього структурного підрозділу системи менеджменту мають бути делеговані окремим співробітникам з відповідним фахом та досвідом.

3.2. Стан контрольних процедур розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві

Контрольні процедури розрахунків з оплати праці в ТОВ «Жовтень-Дніпро» являють собою одну з функцій системи управління на підприємстві, оскільки здійснює ці процедури адміністративний персонал, а також бухгалтер відповідно до своєї посадової інструкції. Саме бухгалтер виконує контрольну перевірку законності нарахованої оплати працівникам відповідно до вимог чинного законодавства та колективного договору, а також правильність та чинність представлених належним чином оформлених документів, на підставі яких здійснюється нарахування оплати праці.

Контрольні процедури щодо порядку нарахування і оподаткування заробітної плати в ТОВ «Жовтень-Дніпро» охоплюють перевірку чинності нарахувань трудовому законодавству, стану облікового забезпечення розрахунків з оплати праці, правильність оподаткування нарахованої заробітної плати.

В досліджуваному ТОВ «Жовтень-Дніпро» у відповідні періоди згідно вимог чинного законодавства, зокрема, перед складанням річної звітності, проводиться інвентаризація активів і пасивів підприємства. Серед пасивів

особливої уваги набуває перевірка стану кредиторської заборгованості, а особливо розрахунки за виплатами працівникам. В контексті теми дипломного дослідження проаналізуємо стан контрольних заходів всіх аспектів розрахунків за оплати праці.

Спочатку контролери перевіряють, яким чином було здійснено нарахування оплати праці. Зокрема, всі витрати праці зафіксовані у відповідних первинних документах, які складаються під час здійснення дій працівників для потреб виробничої діяльності. Ці документи є підставою для нарахування відрядної оплати праці працівникам виробничої сфери. Отже, дуже важливою є перевірка, чи весь обсяг роботи, здійсненої відповідним працівником, врахований бухгалтером для нарахування належної суми оплати праці.

Якщо аналізувати правильність нарахування оплати праці погодинної форми, то в цьому аспекті ретельно перевіряються показники табелів обліку робочого часу. Особливим чином перевіряються дані щодо невиходу на роботу з поважних причин, оскільки ці дні мають бути оплачені по особливому. Іноді деякі виходи на робоче місце мають подвійний розмір оплати, тому саме до таких даних має бути прикута найбільша увага контролерів. Математична перевірка є частиною контрольних заходів.

Особливу увагу контролери приділяють дотриманню вимог чинного законодавства. В досліджуваному підприємстві в Положенні про оплату праці чітко зазначені терміни виплати оплати праці. Бухгалтер при формуванні платіжного доручення в банк на виплату оплати праці працівникам має чітко дотримуватись цих термінів, оскільки перевірка Держпраці може бути в будь-який момент і контролери мають попередити негативні результати такої зовнішньої перевірки.

Банк не приймає платіжного доручення на виплату оплати праці без супутнього платіжного доручення на сплату всіх податків, зокрема ПДФО, військового збору та ЄСВ. Звичайно, ці розрахунки в досліджуваному ТОВ

«Жовтень-Дніпро» здійснюються автоматично, але контролери в будь-якому випадку мають підтвердити математичну правильність цих розрахунків.

Окремі категорії працівників мають право на застосування податкової пільги, тому контролери перевіряють, чи всі заяви на застосування пільги є у бухгалтера, чи зазначено право на таку пільгу, чи є підтверджувальні документи тощо. Іноді право на застосування пільги зникає, наприклад дитина вже досягає повноліття, але бухгалтер все одно застосовує податкову пільгу при нарахуванні ПДФО як матері двох чи більше неповнолітніх дітей. Такі помилки і мають виявляти контролери, оскільки фіскальна служба при перевірці може накласти штраф за недоплату податку з доходів фізичних осіб.

Також контролери перевіряють правильність подання інформації щодо нарахованої оплати праці та інших виплат працівникам в Об'єднаній звітності з ПДФО, військового збору та ЄСВ. Цей звіт є достатньо новим і у бухгалтерів виникає багато питань щодо правильності заповнення цього звіту. Найбільші труднощі виникають саме в зв'язку з великою кількістю інформації, яку потрібно відобразити в цій звітності, тому виникають просто технічні та механічні помилки. Їх доцільно виявляти в потрібні терміни, щоб встигнути подати уточнюючу звітність до фіскальної служби.

Таким чином, контрольні процедури розрахунків з оплати праці в ТОВ «Жовтень-Дніпро» являють собою одну з функцій системи управління на підприємстві. Система контрольних процедур в досліджуваному підприємстві дає змогу регулювати його діяльність для потреб забезпечення точного і оперативного облікового забезпечення розрахунків з оплати праці, достовірного відображення в управлінській та фінансовій звітності інформації щодо нарахування, оподаткування і виплати нарахованої оплати праці, а також стратегічного розвитку соціально-відповідального суб'єкта підприємництва в цілому.

3.3. Напрями удосконалення контрольних процедур розрахунків з оплати праці на підприємстві

Система контрольних процедур будь-якого суб'єкта підприємництва зумовлює необхідність регулювання його діяльності для потреб забезпечення точного і оперативного облікового забезпечення розрахунків з оплати праці, достовірного відображення в управлінській та фінансовій звітності інформації щодо нарахування, оподаткування і виплати нарахованої оплати праці. Дуже важливим аспектом вважаємо забезпечення контрольних заходів щодо виконання фінансових та соціальних зобов'язань перед працівниками, зокрема дотримання вимог матеріального стимулювання працівників в результатах їх діяльності як особистої, так і колективної.

Вважаємо за доцільне відмітити, що розробка напрямів удосконалення контрольних процедур розрахунків з оплати праці на підприємстві вимагає системного підходу, що забезпечить оптимальну оцінку при визначенні результативності і раціональності системи контрольних заходів на підприємстві для потреб управління. Найбільш раціональна побудова системи контрольних заходів на підприємстві ставить на меті забезпечення керівництва, менеджерів і власників досліджуваного суб'єкта підприємництва своєчасною, достовірною, оперативною та точною інформацією щодо розрахунків з оплати праці з працівниками, зокрема, нарахування, оподаткування і виплати.

Для потреб ефективного менеджменту на підприємстві слід таким чином побудувати систему контрольних заходів, яка б створила необхідні умови для ефективного виконання завдань системи контролю. Отже, вважаємо доцільним розробити комплекс організаційних заходів з відповідним методичним забезпеченням, які б забезпечили результативність інспекційних заходів для потреб оптимізації управлінських рішень. Оскільки контроль щодо розрахунків з оплати праці - це достатньо трудомісткий

процес, вважаємо, що напрями удосконалення стану розрахунків з оплати праці мають включати наступне (рис. 3.3).

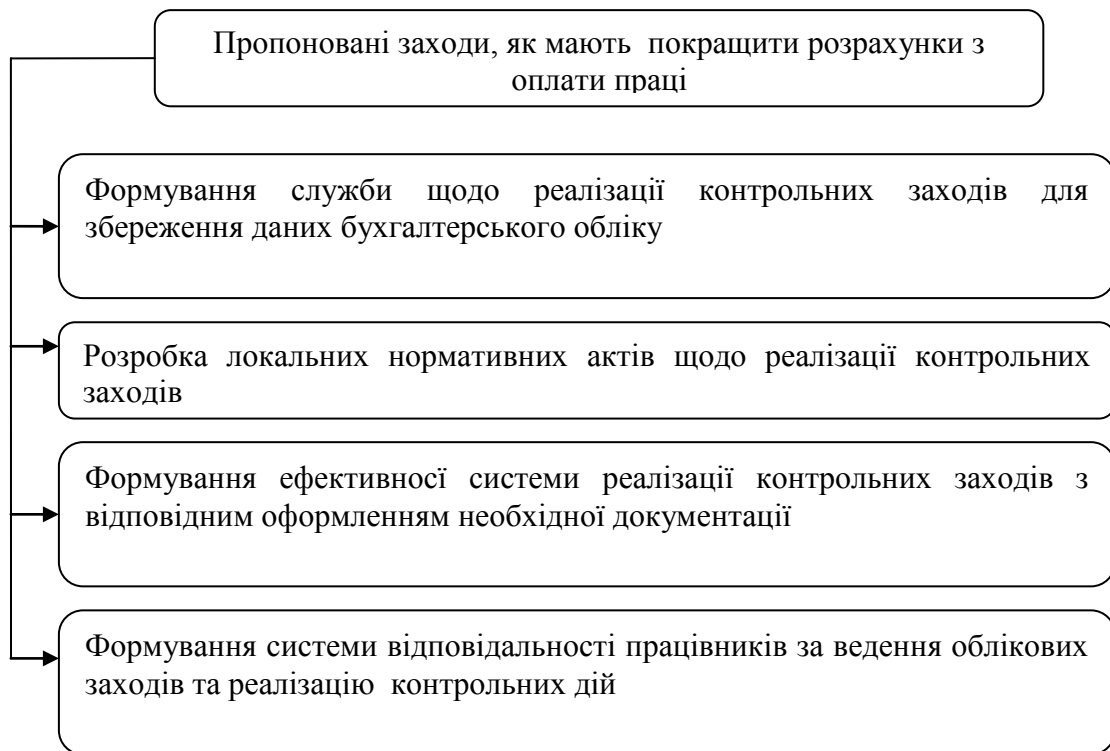

Рис. 3.3. Заходи щодо поліпшення стану розрахунків з оплати праці в системі внутрішньогосподарського контролю суб'єкта підприємництва

Вважаємо, що ефективні контрольні процедури для потреб проведення перевірок нарахування, оподаткування і виплати оплати праці працівникам мають бути оформлені спеціально розробленим документальним забезпеченням. Пропонуємо для потреб удосконалення контрольних процедур щодо розрахунків з оплати праці відомість контрольних заходів нарахованої заробітної плати за видами оплат (таблиця 3.1). Розроблена відомість контрольних заходів нарахованої заробітної плати за видами оплат деталізує контрольні процедури в розрізі нарахувань за першу і другу половину місяця, премій за виконання завдання раніше встановленого терміну, економія палива, здійснення заходів для оптимізації витрат

підприємства, оплату роботи в святкові і неробочі дні, доплату за роботу у вечірній час, за виконання обов'язків тимчасово відсутнього тощо.

Таблиця 3.1.

Розроблена відомість контрольних заходів нарахованої заробітної плати за видами оплат

№ з/п	П.І.Б.	Нараховано		Премія за		Оплата роботи в святкові і неробочі дні	Доплата за роботу у вечірній час	Доплата за виконання обов'язків тимчасово відсутнього	Всього нараховано
		за першу половину місяця	за другу половину місяця	виконання завдання раніше встановленого терміну	економію палива				
1	Іванов І.І.	6170,0	6170,0	3702,0	1234,0			1480,80	18756,80
2	Петров П.П.	7290,0	7290,0		1458,0	4374,0	1749,6		22161,60
3	Сидоров С.С.	5250,0	5250,0	3150,0		1050,0		1260,0	15960,0

Дуже важливим напрямком контрольної діяльності є перевірка правильності нарахування заробітної плати, в тому числі в розрізі нарахувань за першу і другу половину місяця. Податківці дуже ретельно перевіряють правильності нарахування податку з доходів фізичних осіб, військового збору та єдиного соціального внеску, отже, внутрішній контроль має на меті перевірку цих нарахувань. Трудове законодавство має на меті захист працівників від будь-яких правопорушень, в тому числі і порушень в порядку всіх нарахувань і розрахунку суми до виплати. Отже, для зазначених потреб пропонуємо для впровадження в діяльність системи контролю в ТОВ «Жовтень-Дніпро» узагальнюючу відомість контрольних заходів щодо розрахунків з оплати праці (таблиця 3.2). В цій відомості контролер має можливість зазначити суми відповідно до даних облікового забезпечення розрахунків з оплати праці працівникам в порівнянні з розрахунками контролера із зазначенням відхилень. Причини цих відхилень будуть становити окремі питання в засідання відповідних працівників системи

менеджменту з розробкою заходів щодо усунення виявлених помилок та неточностей.

Таблиця 3.2

Розроблена узагальнююча відомість контрольних заходів щодо розрахунків з оплати праці для ТОВ «Жовтень-Дніпро»

№ з/п	П.І.Б.	Всього нараховано		Відхилення	Всього утримано ПДФО, ВЗ		Відхилення	Всього нараховано ЄСВ		Відхилення	Сума до видачі працівнику		Відхилення
		За даними підприємства	За даними контролера		За даними підприємства	За даними контролера		За даними підприємства	За даними контролера		За даними підприємства	За даними контролера	
1	Іванов І.І., в т.ч.:	18756	18756		3657,57	3657,57		4126,5	4126,5		15099,23	15099,23	
	- за першу половину місяця	6170,0	6170,0		1203,15	1203,15		1357,4	1357,4		4966,85	4966,85	
	- за другу половину місяця	12586,80	12586,80		2454,42	2454,42		2769,0	2769,0		10132,38	10132,38	
2													

Таким чином, проведене дослідження щодо розробки напрямів удосконалення контрольних процедур щодо розрахунків з оплати праці на підприємстві дозволило обґрунтувати доцільність впровадження запропонованого документального забезпечення процесу нарахування і оподаткування заробітної плати, що дасть можливість деталізації інформаційних ресурсів для потреб створення ефективності системи облікового забезпечення розрахунків з оплати праці. Ці пропозиції відповідають вимогам і потребам сучасного ринкового середовища, дадуть можливість оптимізувати робочий час контролерів та процес прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Висновки до розділу 3

Узагальнення методичних аспектів контролю розрахунків з оплати праці та аналіз стану контрольних процедур розрахунків з оплати праці в ТОВ «Жовтень-Дніпро» дало можливість розробки напрямів їх удосконалення, що полягає в наступному:

1. Контрольні заходи розрахунків з оплати праці являють собою важливий структурний елемент системи контролю будь-якого суб'єкта підприємництва. Ці контрольні заходи виконують соціальну функцію щодо регулювання трудових відносин роботодавця і його працівників. Внутрішні контрольні заходи є важливою функціональною складовою системи менеджменту суб'єкта підприємництва та забезпечують адміністрацію потрібною інформацією для оптимізації управлінських рішень. Лише системний підхід може забезпечити побудову ефективної системи внутрішнього контролю суб'єкта підприємництва, що забезпечить оптимальність у функціонуванні та необхідний результат цієї контрольної діяльності.

2. Контрольні заходи щодо розрахунків з оплати праці мають бути певним чином упорядковані, тобто мають виконуватися в певній послідовності із застосуванням системного підходу. В прикладному аспекті система контрольних заходів щодо розрахунків з оплати праці має узгоджувати цілеспрямовані дії учасників цього процесу для ефективного менеджменту суб'єкта підприємництва. Елементи внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці.

3. Контрольні процедури розрахунків з оплати праці в ТОВ «Жовтень-Дніпро» являють собою одну з функцій системи управління на підприємстві, оскільки здійснює ці процедури адміністративний персонал, а також бухгалтер відповідно до своєї посадової інструкції. Саме бухгалтер виконує контрольну перевірку законності нарахованої оплати працівникам відповідно до вимог чинного законодавства та колективного договору, а також

правильність та чинність представлених належним чином оформлених документів, на підставі яких здійснюється нарахування оплати праці.

4. Для потреб ефективного менеджменту на підприємстві слід таким чином побудувати систему контрольних заходів, яка б створила необхідні умови для ефективного виконання завдань системи контролю. Отже, вважаємо доцільним розробити комплекс організаційних заходів з відповідним методичним забезпеченням, які б забезпечили результативність інспекційних заходів для потреб оптимізації управлінських рішень. В дипломній роботі наведено заходи щодо поліпшення стану розрахунків з оплати праці в системі внутрішньогосподарського контролю суб'єкта підприємництва.

5. Вважаємо, що ефективні контрольні процедури для потреб проведення перевірок нарахування, оподаткування і виплати оплати праці працівникам мають бути оформлені спеціально розробленим документальним забезпеченням. Пропонуємо для потреб удосконалення контрольних процедур щодо розрахунків з оплати праці відомість контрольних заходів нарахованої заробітної плати за видами оплат. Розроблена відомість контрольних заходів нарахованої заробітної плати за видами оплат деталізує контрольні процедури в розрізі нарахувань за першу і другу половину місяця, премій за виконання завдання раніше встановленого терміну, економію палива, здійснення заходів для оптимізації витрат підприємства тощо.

6. Дуже важливим напрямком контрольної діяльності є перевірка правильності нарахування заробітної плати, в тому числі в розрізі нарахувань за першу і другу половину місяця. Отже, для зазначених потреб пропонуємо для впровадження в діяльність системи контролю узагальнюючу відомість контрольних заходів щодо розрахунків з оплати праці. В цій відомості контролер має можливість зазначити суми відповідно до даних облікового забезпечення розрахунків з оплати праці працівникам в порівнянні з розрахунками контролера із зазначенням відхилень.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Узагальнивши теоретичні аспекти обліку і контролю розрахунків з оплати праці, аналітичні дані щодо показників фінансово-економічної діяльності ТОВ «Жовтень-Дніпро» та організаційної побудови бухгалтерської роботи, можна зробити наступні висновки щодо стану облікових і контрольних процедур в контексті нарахування і виплати оплати праці працівникам досліджуваного суб'єкта підприємництва, а також запропонувати розроблені шляхи їх удосконалення:

1. Відповідно до нормативних джерел на даний час поняття «оплата праці» ототожнюється з поняттям «заробітна плата». Така ж неоднозначність спостерігається і в працях провідних вчених. На сьогодні можемо відзначити, що в наукових працях та нормативному забезпеченні, що регулює розрахунки з оплати праці, частіше зустрічається поняття «заробітна плата». Але вважаємо за доцільне відмітити, що з точки зору економічної теорії та правової позиції поняття «оплата праці» є трішки ширшим і включає і організацію праці, і регулювання окремих елементів, і нормативне забезпечення.

2. Розрахунки з оплати праці виступають важливим об'єктом обліку і контролю, оскільки заробітна плата виступає мотиваційним чинником щодо формування необхідного рівня фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання в ринкових умовах, що вимагає оперативності і достовірності інформаційного забезпечення з однієї сторони, а з іншої – її рівень, порядок оподаткування і виплати суворо регламентується вимогами чинного законодавства, що зумовлює необхідність як ефективного облікового забезпечення, так і відповідних контрольних заходів.

3. Важелі регулювання питань, пов'язаних з розрахунками щодо оплати праці, знаходяться в площині державного і договірної регламентування в межах дії відповідних нормативних актів щодо мінімального розміру оплати праці, порядку нарахування, оподаткування і виплати заробітної плати

працівникам на підприємстві. Локальний рівень впливу на розрахунки з оплати праці зумовлений дією внутрішніх розпорядчих документів конкретного суб'єкта підприємництва.

4. Дипломне дослідження виконується за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю «Жовтень-Дніпро». Підприємство займається переробкою продукції тваринництва і оптовою реалізацією виготовлених консервів. За досліджуваний період в ТОВ «Жовтень-Дніпро» відбулось зростання суми активів та джерел їх утворення. Вартість основних засобів збільшилась, це відбулось з причини придбання нової техніки та здійсненою переоцінкою. Перевищення темпів росту інших доходів над темпами росту інших витрат в 2020 році зумовило отримання кінцевого результату діяльності у вигляді прибутку. Управління господарськими процесами здійснюється достатньо ефективно, що відповідним чином відбивається як на економічному розвитку досліджуваного суб'єкта підприємництва.

5. В досліджуваному підприємстві облікові процедури здійснює бухгалтер та його помічник. Помічник бухгалтера складає первинні документи за всіма господарськими операціями, тоді як бухгалтер узагальнює дані первинних документів в бухгалтерській програмі «BAS бухгалтерія». В досліджуваному підприємстві облік здійснюється з дотриманням вимог чинного законодавства та Наказу про облікову політику, який був оформлено на початку діяльності і ще не переглядався жодного разу. В ТОВ «Жовтень-Дніпро» укладено договір з ПАТ «Приватбанк» щодо зарплатного проєкту, отже заробітна плата та інші виплати, передбачені в законодавчому порядку, перераховуються на карткові рахунки працівників.

6. В досліджуваному підприємстві ТОВ «Жовтень-Дніпро» облік розрахунків з оплати праці ведеться в комп'ютерній програмі «BAS Бухгалтерія». В програмі забезпечено формування необхідних документів відповідно до вимог трудового законодавства. Для ведення кадрового обліку в програмі «BAS Бухгалтерія» реалізовано можливість внесення особистої інформації безпосередньо в картку працівника. Нарахування оплати праці

працівникам за визначеним окладом, інші нарахування та утримання податків та внесків відповідно до вимог законодавства в програмі здійснюється автоматично. Синтетичний і аналітичний облік розрахунків з оплати праці в програмі «BAS Бухгалтерія» ведеться за допомогою оборотно-сальдових відомостей як в розрізі по кожному працівнику, так і із зведенням інформації по всьому підприємству. Всі звіти щодо податку з доходів фізичних осіб та військового збору також формуються автоматично в програмі.

7. Оскільки заробітна плата відіграє мотиваційну роль для будь-якого працівника, вважаємо доцільним звернути на це увагу в управлінській і обліковій діяльності. Пропонуємо впровадити розроблене Положення про преміювання, з яким буде ознайомлено працівників, що буде відповідати принципам мотивації працівників та підвищення ефективності діяльності суб'єкта підприємництва. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність відповідного облікового забезпечення таких нарахувань і виплат. З огляду на вищезазначене пропонуємо до впровадження розроблену Відомість з обліку премій для ТОВ «Жовтень-Дніпро» та Розроблену оперограму Відомості з обліку премій для ТОВ «Жовтень-Дніпро».

8. Результати щодо суми нарахованих премій як в розрізі окремого працівника, так і взагалі по підприємству мають бути відображені на рахунках бухгалтерського обліку. З огляду на наведені пропозиції, які зумовлюють необхідність відокремлення інформації щодо розміру нарахованих премій на підприємстві, пропонуємо в робочому плані рахунків ТОВ «Жовтень-Дніпро» виділити субрахунок другого порядку № 6612 «Преміювання працівників». В роботі наведено пропонований перелік відповідних субрахунків другого порядку з пропозицією щодо здійснення відповідних налаштувань в програмі «BAS Бухгалтерія».

9. Контрольні заходи розрахунків з оплати праці являють собою важливий структурний елемент системи контролю будь-якого суб'єкта підприємництва. Ці контрольні заходи виконують соціальну функцію щодо

регулювання трудових відносин роботодавця і його працівників. Внутрішні контрольні заходи є важливою функціональною складовою системи менеджменту суб'єкта підприємництва та забезпечують адміністрацію потрібною інформацією для оптимізації управлінських рішень. Лише системний підхід може забезпечити побудову ефективної системи внутрішнього контролю суб'єкта підприємництва, що забезпечить оптимальність у функціонуванні та необхідний результат цієї контрольної діяльності.

10. Контрольні процедури розрахунків з оплати праці в ТОВ «Жовтень-Дніпро» являють собою одну з функцій системи управління на підприємстві, оскільки здійснює ці процедури адміністративний персонал, а також бухгалтер відповідно до своєї посадової інструкції. Саме бухгалтер виконує контрольну перевірку законності нарахованої оплати працівникам відповідно до вимог чинного законодавства та колективного договору, а також правильність та чинність представлених належним чином оформлених документів, на підставі яких здійснюється нарахування оплати праці.

11. Для потреб ефективного менеджменту на підприємстві слід таким чином побудувати систему контрольних заходів, яка б створила необхідні умови для ефективного виконання завдань системи контролю. Отже, вважаємо доцільним розробити комплекс організаційних заходів з відповідним методичним забезпеченням, які б забезпечили результативність інспекційних заходів для потреб оптимізації управлінських рішень. В дипломній роботі наведено заходи щодо поліпшення стану розрахунків з оплати праці в системі внутрішньогосподарського контролю суб'єкта підприємництва.

12. Вважаємо, що ефективні контрольні процедури для потреб проведення перевірок нарахування, оподаткування і виплати оплати праці працівникам мають бути оформлені спеціально розробленим документальним забезпеченням. Пропонуємо для потреб удосконалення контрольних процедур щодо розрахунків з оплати праці відомість

контрольних заходів нарахованої заробітної плати за видами оплат. Розроблена відомість контрольних заходів нарахованої заробітної плати за видами оплат деталізує контрольні процедури в розрізі нарахувань за першу і другу половину місяця, премій за виконання завдання раніше встановленого терміну, економію палива, здійснення заходів для оптимізації витрат підприємства тощо.

13. Дуже важливим напрямком контрольної діяльності є перевірка правильності нарахування заробітної плати, в тому числі в розрізі нарахувань за першу і другу половину місяця. Отже, для зазначених потреб пропонуємо для впровадження в діяльність системи контролю узагальнюючу відомість контрольних заходів щодо розрахунків з оплати праці. В цій відомості контролер має можливість зазначити суми відповідно до даних облікового забезпечення розрахунків з оплати праці працівникам в порівнянні з розрахунками контролера із зазначенням відхилень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Будицько О.В., Лобас І.С. Удосконалення організації обліку праці та розрахунків з персоналом на підприємстві. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 2. С.37-41. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/7-1.pdf>
2. Вареник В.М., Друз'єва С.П. Удосконалення механізму проведення аудиту з оплати праці на підприємствах сфери послуг. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. Випуск 1 (12). С.155-160. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/12_2018/28.pdf
3. Варламова І.С. Проблеми обліку заробітної плати на підприємстві та напрями його вдосконалення. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2019. Випуск 34. С. 135-139. URL: <http://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/474/468>
4. Васильєва В.Г., Бабенко Л.В., Тумановська О. Сучасний стан та напрями вдосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці в бюджетній установі. Економічний простір. 2019. №146. С.100-112. URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/124>
5. Вороная Н., Білова Н., Чернишова Н. Облік заробітної плати. iFactor. 2016. Випуск №50, червень. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/june/issue-50/article-18976.html>
6. Воронко Р.М., Хрищук Я.Е., Гатиляк Ю.О. Теоретичні основи та організаційно-методичні засади внутрішнього контролю витрат на оплату праці та розрахунків із персоналом. Інфраструктура ринку. 2019. Випуск 37. С. 697-703. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/103.pdf
7. Гайдаржийська О. М., Степанюк А. О. Відображення інформації про виплати працівникам у звітності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Випуск 21, частина 1.

C.41- 45. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/21_1_2018ua/11.pdf

8. Гамова О. В., Хомік А. М. Удосконалення обліку та контролю заробітної плати на ПАТ "Запоріжсталь". Економіка та держава. 2020. № 2. С. 95–100. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2020/19.pdf

9. Грилицька А.В., Кусенко В.О. Проблеми організації бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві в сучасних умовах. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. № 5. Том 30 (69). С.131-135. URL: http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/30_69_5/30_69_5_1/25.pdf

10.Гуріна Н., Бестюк А. Організація обліку оплати праці на підприємствах: проблеми та шляхи їх вирішення. Економіка та суспільство. 2021. № 23. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/156>

11.Гуцаленко Л.В., Каправа О.С. Облік оплати праці: проблеми та напрями вдосконалення. Економіка і суспільство. 2018. Випуск № 18. С.894-899. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/124.pdf

12.Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

13.Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995р. № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

14.Іванова Н.А., Михайловина С.О., Матрос О.М. Шляхи удосконалення внутрішнього аудиту розрахунків за виплатами працівникам. Інтернаука. 2020. № 9. URL: <https://www.inter-nauka.com/ua/issues/economic2020/9/6302>

15.Інструкція зі статистики заробітної плати: Наказ Держкомстату України № 5 від 13.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04#Text>

16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція від 30.11.1999 № 291. Мінфін України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

17. Кайдрович Х.І., Пинда Ю.В., Дяченко Н.В. Бухгалтерський облік розрахунків з оплати праці на підприємствах громадського харчування. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2019. №39. С.4-10. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2019/39-2019/3.pdf>

18. Калягіна О.М., Дубініна М.В. Нормативно-правове регулювання та забезпечення обліку розрахунків з оплати праці на сільськогосподарських підприємствах. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Випуск 15. Частина 1. С.149-152. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_15/1/40.pdf

19. Каткова Н. В., Маслова К. В. Особливості обліку оплати праці в сучасних умовах та шляхи його вдосконалення. Економіка і суспільство. 2017. № 8. С.762–767. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/126.pdf

20. Кашперська А.І., Струпова А.Г. Організаційно-методичні аспекти внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці в сільськогосподарських підприємствах. Інтернаука. 2017. № 17. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/2017/17/3160>

21. Кодекс Законів про Працю України: Закон України від 10 грудня 1971 р. № 32208. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/32208#Text>

22. Кравчук Д. Аудит розрахунків з оплати праці: огляд типових порушень обліку та шляхи їх вирішення. International scientific e-journal «Лόγος. Online». 2020. № 16 (December). URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.39.html>

23. Куриляк З. Оплата праці при підсумованому обліку робочого часу. AVS онлайн-школа бухгалтерії. Електронна публікація від 08.04.2021. URL: <https://avstudy.com.ua/oplata-pratsi-pri-pidsumovanomu-obliku-robochogo-chasu/>

24.Левицька С.О., Хомич О.В. Обліково-управлінські підходи забезпечення мотиваційної складової в системі розрахунків з оплати праці. Вісник НУВГП Серія «Економічні науки». 2017. Випуск №3 (79). С.47-62. URL:

<http://ep3.nuwm.edu.ua/11771/1/Ve796%20%D0%B7%D0%B0%D1%85.pdf>

25.Левченко О. П. Особливості обліку розрахунків по оплаті праці з персоналом підприємства [Електронний ресурс] : зб. наук. пр. Таврійського державного агротехнічного університету (економічні науки). – 2018. – № 3 (32). URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/4095/1/1..pdf>.

26.Линник О. І., Сайганова О. І. Актуальні питання організації обліку та документування операцій із заробітної плати. Економіка і суспільство. 2017. № 13. С. 1375–1380. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/229.pdf

27. Макаренко А. П., Зарубежнова О. І. Удосконалення оподаткування, обліку та податкової звітності нарахування заробітної плати в ломбардах. Агросвіт. 2021. № 1-2. С.20-32. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/1-2_2021/4.pdf

28.Макаренко А. П., Кацай К. О. Удосконалення аудиту нарахування заробітної плати на підприємстві. Економіка та держава. 2020. № 1. С.40-45. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2020/9.pdf

29.Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Подмешальська Ю.В., Чакалова Н.С. Бухгалтерський облік: навч.метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2018. 602 с.

30.Максимчук І. А., Сорока Л. М. Організація обліку розрахунків за виплатами працівникам підприємства: виклики пандемії Covid-19. Економіка та держава. 2021. № 8. С.119-123. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/8_2021/21.pdf

31.Мардус Н.Ю., Селюков Д.Л. Особливості обліку і аудиту праці і заробітної плати на підприємстві. Економіка і суспільство. 2016. Випуск №5. С.431-436. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/5_ukr/76.pdf

32. Матюха М.М., Бех А.М. Удосконалення організації обліку розрахунків за виплатами працівникам. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2020. № 15 (95). С. 25—28. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/16354?mode=full>

33. Машевська А.А. Правове регулювання обліку оплати праці на підприємствах сільського господарства. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 2. С. 93–103. http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2017_2_12

34. Машевська А.А. Теоретичні основи обліку розрахунків з оплати праці та їх відображення в обліку. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Випуск 6 (23). С.680-685. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/23_2019/102.pdf

35. Меліхова Т. О., Іванова М.М. Удосконалення обліку та аудиту заробітної плати в казначействі. Ефективна економіка. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2018/75.pdf

36. Меліхова Т. О., Корнєва Л. В. Удосконалення методичних підходів до внутрішнього контролю нарахування заробітної плати для підвищення економічної безпеки підприємства. Агросвіт. 2020. № 1. С. 17–23. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/1_2020/4.pdf

37. Меліхова Т., Корнєва Л. В. Удосконалення обліку нарахування заробітної плати. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта як чинник формування креативних компетентностей в умовах цифрового суспільства» (27-28 листопада 2019р.). ЗНУ. 2019. С.99-100. URL: <http://vestnikzgia.com.ua/article/view/189163>

38. Меліхова Т.О., Петренко А.Е. Удосконалення методики внутрішнього аудиту нарахування заробітної плати. Агросвіт. 2019. № 3. С. 38—47. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=2805&i=5>

39. Меліхова Т.О., Чкалова Н.С., Іващенко Є.Є. Удосконалення внутрішнього контролю розрахунків за виплатами працівникам для

підвищення якості формування інформації в обліку. Економіка та держава. 2019. № 3. С. 95–101. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2019/19.pdf

40.Миронова Ю. Ю., Панасенко В. А. Проблеми організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємств. Економіка і регіон. 2016. № 1. С. 121–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2016_1_20

41.Михайленко Ю.О. Організація обліку і контролю розрахунків за заробітною платою / Ю. О. Михайленко // Молодий вчений. 2017. № 2(42). С. 287–293. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_2_71

42.Морозова Є. П., Павленко К. А. Проблеми обліку та аудиту розрахунків з оплати праці та шляхи їх вирішення. Економіка і суспільство. 2016. № 3. С. 522–526. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/3_ukr/89.pdf

43.Мункачі Б. Положення про преміювання: готуємо, затверджуємо, застосовуємо. Інтерактивна бухгалтерія. 2018. № 242. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/8872/122613>

44.Носенко М. Стан контрольних заходів розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи : матеріали XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 28-30 жовтня 2021 р. : В 2 т. – Том 1. – Дніпро: Видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2021. С.36-38.

45.Носенко М. Стан обліку і контролю розрахунків з оплати праці в досліджуваному підприємстві. Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств в умовах нестійкої економіки (з нагоди 100-річчя з часу заснування Дніпровського державного аграрно-економічного університету) : колективна монографія / за заг. ред. І.П. Приходька, О.М. Губарик. Дніпро: Пороги, 2021. С.74-82.

46.Оляднічук Н.В., Підлубна О.Д. Удосконалення обліку й аудиту розрахунків за виплатами працівникам. Вчені записки ТНУ імені В. І.

- Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2021. № 1. Том 32 (71). С.71-77.
URL: http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/32_71_1/14.pdf
47. Очеретко Л.М., Багрій К.О. Удосконалення обліку витрат на оплату праці. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 23. С. 67–72. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2018/14.pdf
48. Очеретко Л. М., Удовиченко Г. І. Удосконалення обліку заробітної плати на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8436>
49. П(С)БО № 26 «Виплати працівникам»: Наказ від 28.10.2003 № 601. Мінфін України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>
50. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275517#Text>
51. Подмешальська Ю.В., Чакалова Н.С. Зарубіжний досвід оподаткування заробітної плати в системі обліку. *Ефективна економіка*. 2016. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4984>
52. Подмешальська Ю. В., Панченко А. М. Удосконалення організації обліку заробітної плати. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 1. С.58-63. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2020/11.pdf
53. Подолянчук О.А. Облікова політика щодо заробітної плати. Облік і фінанси. 2018. № 1. С. 64–71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2018_1_12
54. Полищук Т. Вдосконалення системи внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці на підприємствах в сучасних умовах господарювання. *Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал*. 2019. №11. URL: <https://nauka-online.com/ua/publications/ekonomika/2019/11/vdoskonalennya-sistemi-vnutrishnogo-kontrolyu-rozrahunkiv-z-oplati-pratsi-na-pidpriyemstvah-v-suchasnih-umovah-gospodaryuvannya/>

55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» від 28.10.2003р. № 601. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>

56. Порядок обчислення середньої заробітної плати: Постанова КМУ №100 від 08.02.1995р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-95-%D0%BF#Text>

57. Про Державний бюджет України на 2021 рік: Закон України № 1858-IX від 07.11.02021р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text>

58. Про затвердження переліку видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Постанова КМУ №1170 від 22 грудня 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1170-2010-%D0%BF#Text>

59. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці: Наказ Держкомстату України № 489 від 05.12.2008р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0489202-08#Text>

60. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку: Наказ Міністерства фінансів України №z011115 від 13.01.2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111&15>

61. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95- ВР- Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>

62. Радіонова Н. Й., Штронда І. А. Проблеми обліку та аудиту розрахунків з оплати праці. Міжнародний науковий журнал. Серія

«Економічні науки». 2016. № 11. Т. 2. С. 104–106. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/8543/1/20171213_205.pdf

63. Стукалова Ю.О., Загорельська Т.Ю. Дослідження сучасних проблем та узагальнення основних напрямів удосконалення обліку оплати праці. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск № 19. С.1350-1357. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/201.pdf

64. Суліменко Л.А., Киян А.В., Вітер С.А. Облік і аналіз розрахунків з оплати праці. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 18. С.395-404. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/18_2018_ukr/67.pdf

65. Фабіянська В. Ю., Огородник А. О. Особливості обліково-контрольного забезпечення розрахунків з оплати праці працівників бюджетної сфери. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 3. С.199-206. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/42-13.pdf>

66. Феофанова І. В., Голяк В. В. Удосконалення обліку та аудиту заробітної плати на підприємстві. *Економіка та держава*. 2021. № 3. С. 125–130. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2021/22.pdf

67. Хаустова Є.Б., Маринченко І.В. Проблеми заробітної плати в Україні та шляхи їх вирішення. *International scientific journal*. 2015. № 9. С. 159–163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2015_9_37

68. Ходаківська Л. О. Внутрішньогосподарський контроль з оплати праці. *Економіка і суспільство*. 2018. № 17. С. 668–673. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/99.pdf

69. Чепець О. Г., Кінебас І. Ю. Шляхи вдосконалення обліку та аудиту розрахунків з оплати праці. *Бізнес Інформ*. 2019. №7. С. 225–230. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2019&abstract=2019_7_0_225_230

70. Шепель І.В. Організація обліку і контролю оплати праці на аграрних підприємствах та запропоновані шляхи їх удосконалення. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Випуск 35. С. 151-158. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/35_2_2018/30.pdf

71.Щодо заповнення табеля обліку використання робочого часу: Лист Держстатистики від 12.01.2012 р. № 9/4-10/9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0010832-12#Text>

72.Яременко Л. М. Механізм формування фонду оплати праці та напрями його удосконалення. Агросвіт. 2020. № 2. С. 53–60. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/2_2020/9.pdf

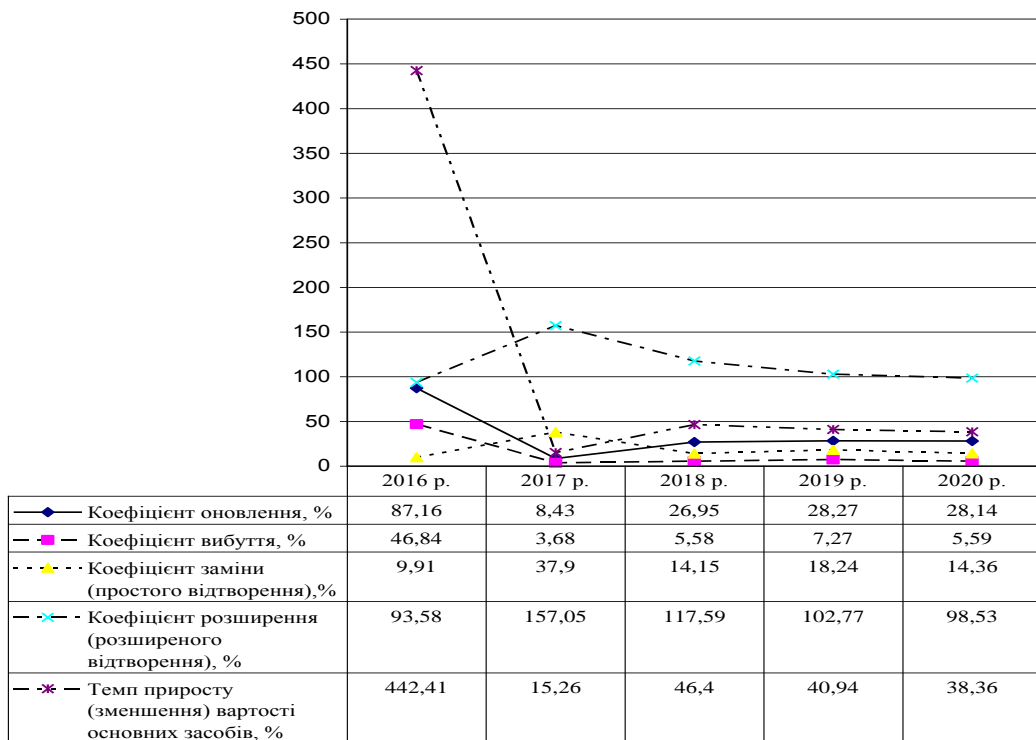
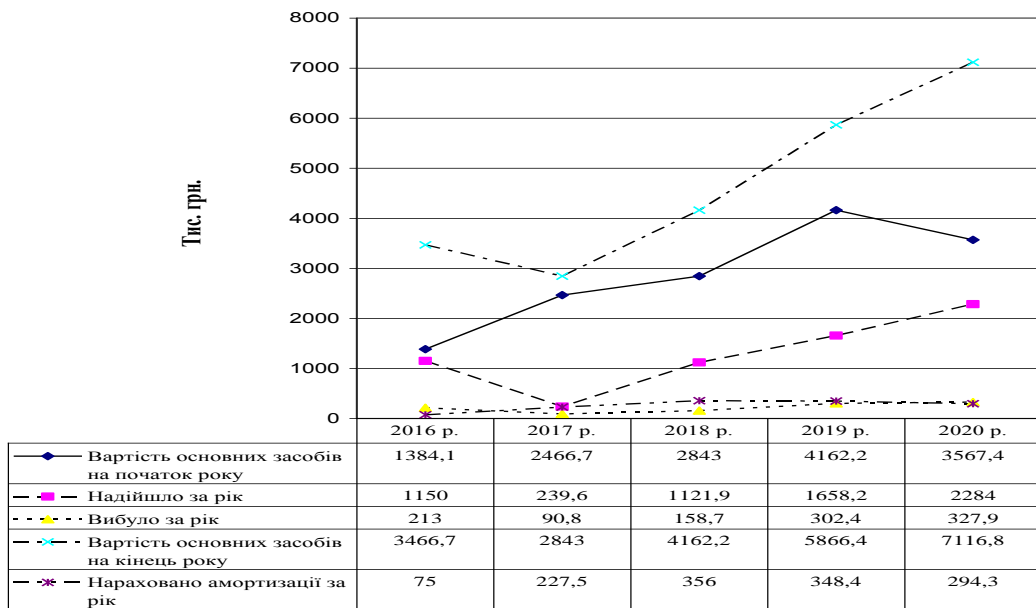
73.Яременко Л. М. Проблеми обліку та оподаткування розрахунків з оплати праці і шляхи їх вирішення. Ефективна економіка. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8466>

74.Ясько К.В., Арехова М.М. Облік і контроль розрахунків з оплати праці на підприємстві. Молодий вчений. 2017. № 11 (51), листопад. С. 1358-1361. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/323.pdf>

Додаток А

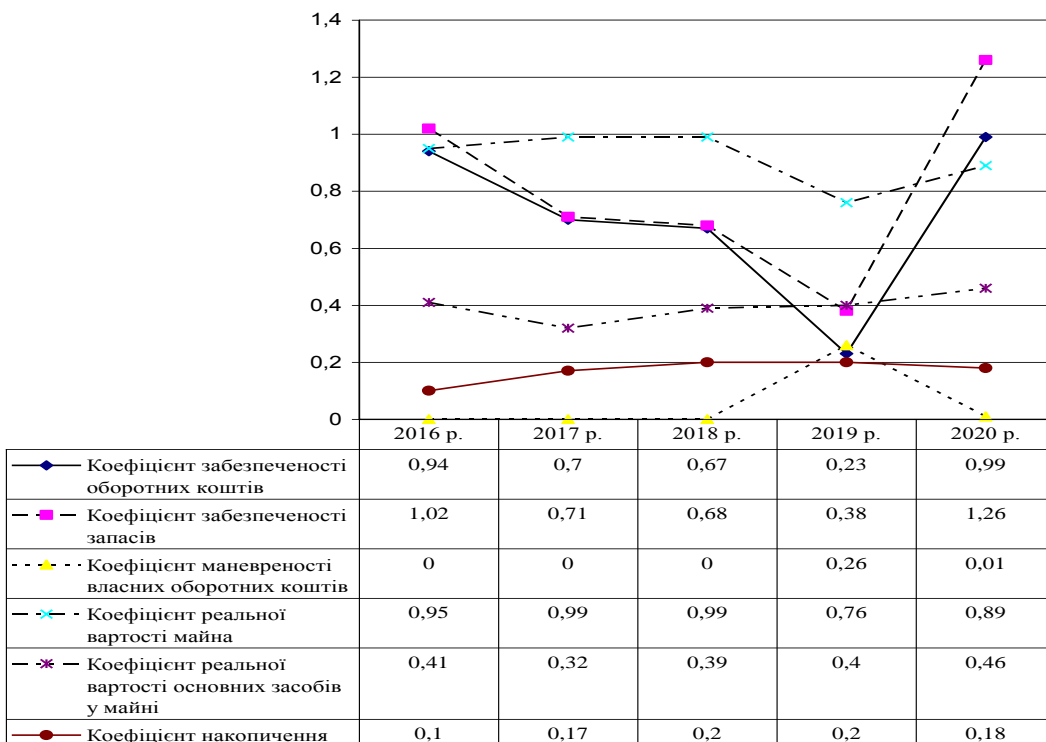
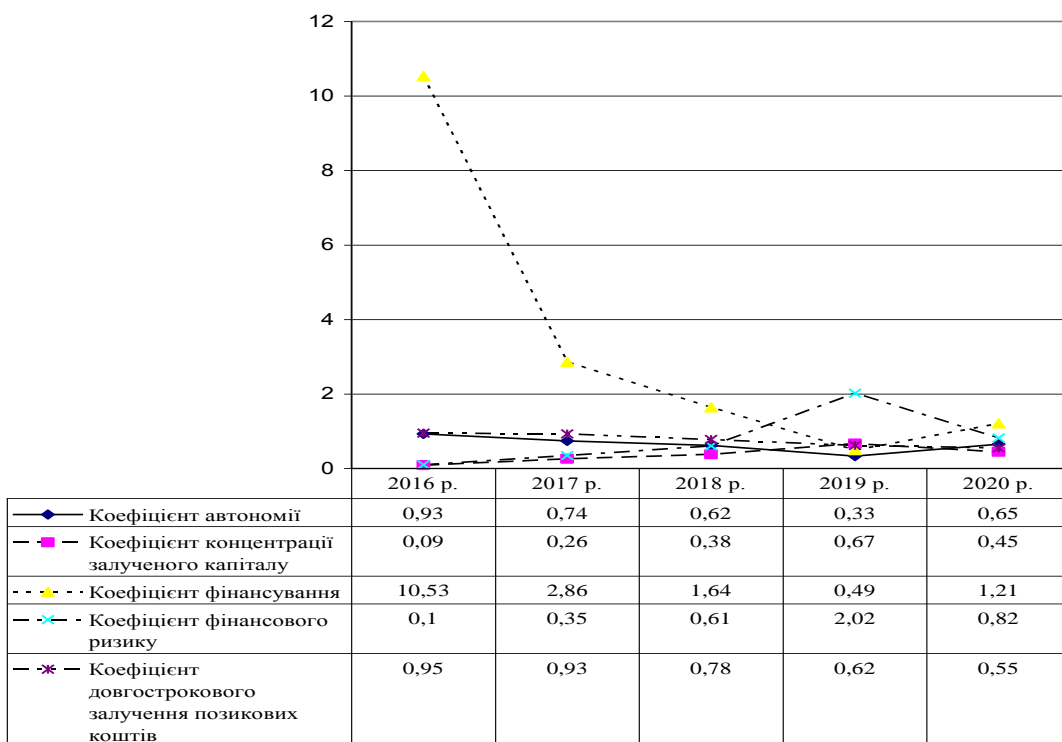
Оцінка руху та функціонального стану основних засобів

ТОВ «Жовтень-Дніпро»

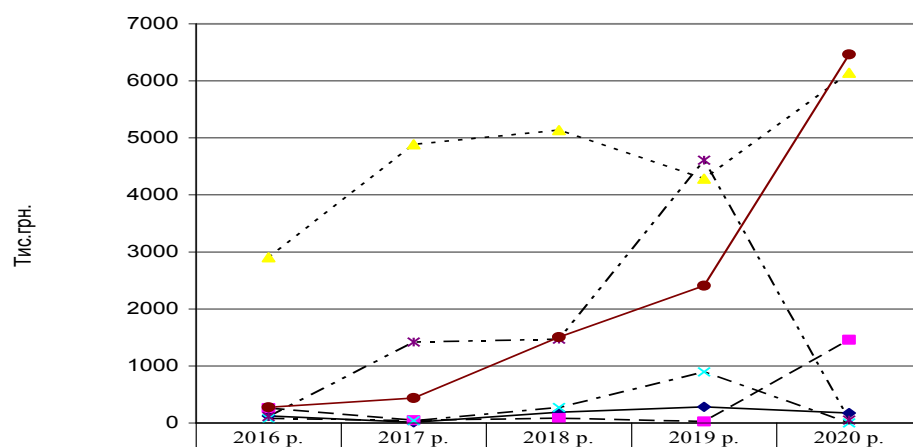
Додаток Б

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Жовтень-Дніпро»

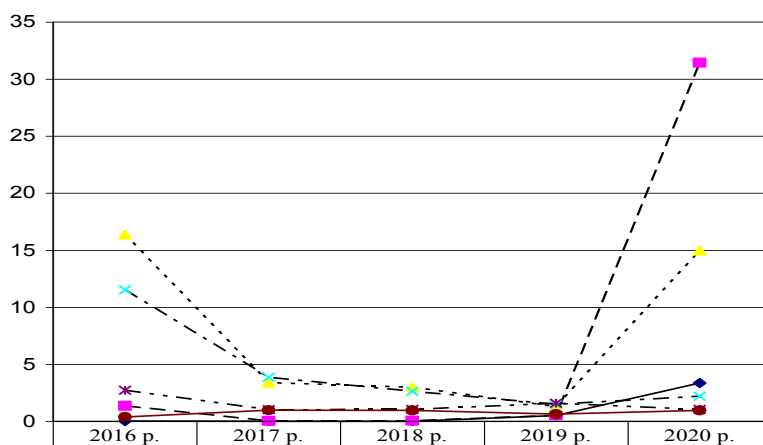

Додаток В

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «Жовтень-Дніпро»

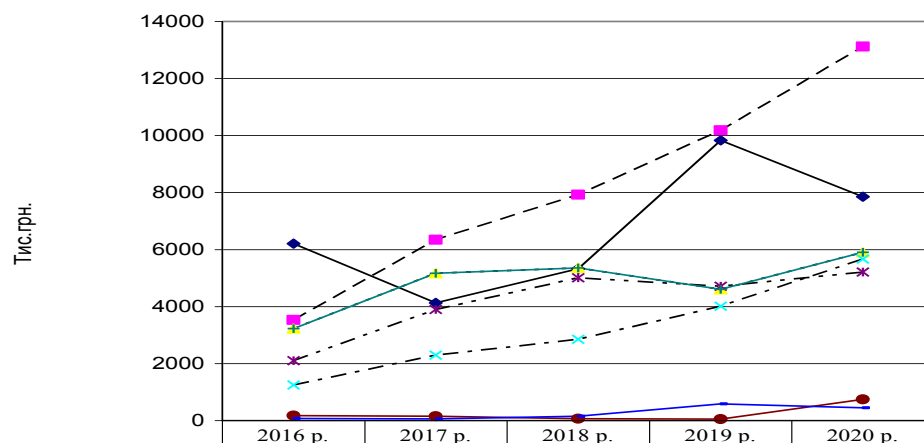
—◆— Високоліквідні активи (A1)	121,3	10,5	186,2	282,9	174,2
—■— Середньоліквідні активи (A2)	258,7	46,5	81,8	24,8	1457,9
—▲— Низьколіквідні активи (A3)	2905,4	4884,4	5135,8	4282,1	6142,7
—×— Найбільш строкові зобов'язання (Л1)	80,4	37,9	269,8	895,8	0
—*— Короткострокові зобов'язання (Л2)	112,9	1417,1	1468,1	4609,1	51,9
—●— Довгострокові зобов'язання (Л3)	274	435,9	1506,4	2405,9	6461,8

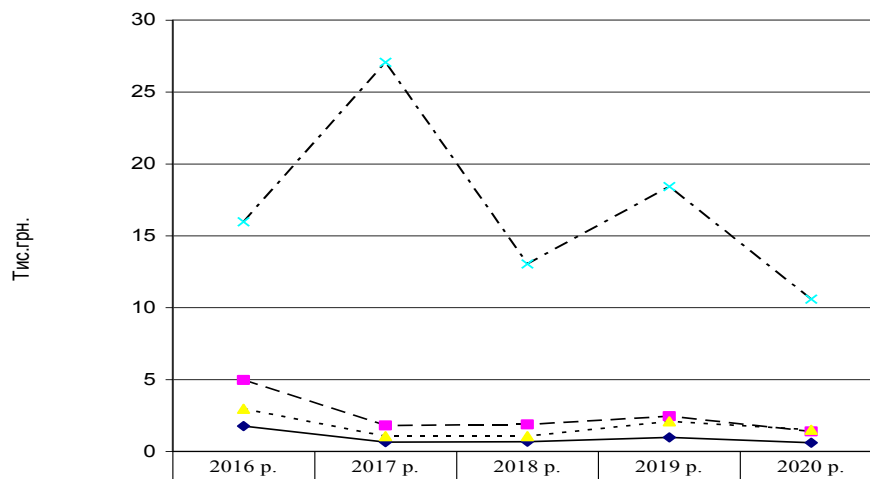
◆ Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0	0	0,51	3,36
■ Проміжний коефіцієнт покриття	1,35	0,03	0,05	0,52	31,45
▲ Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	16,38	3,39	3	1,3	14,98
× Коефіцієнт загальної платоспроможності	11,53	3,86	2,64	1,49	2,21
* Коефіцієнт обертання оборотних активів	2,73	1,02	1,05	1,59	1,05
● Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,37	0,98	0,95	0,63	0,95

Додаток Д

Оцінка ділової активності ТОВ «Жовтень-Дніпро»

◆	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6207,8	4129,9	5326,8	9829,4	7850,7
■	Середньорічна вартість капіталу	3529,75	6342,95	7925,05	10184	13118,55
▲	Середньорічна вартість необоротних активів	3228	5163,85	5357,45	4606,45	5906,3
×	Середньорічна вартість оборотних активів	1251,9	2294,8	2850,8	4010,3	5666,25
*	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової	2099,25	3894,9	5010,1	4708,95	5212,4

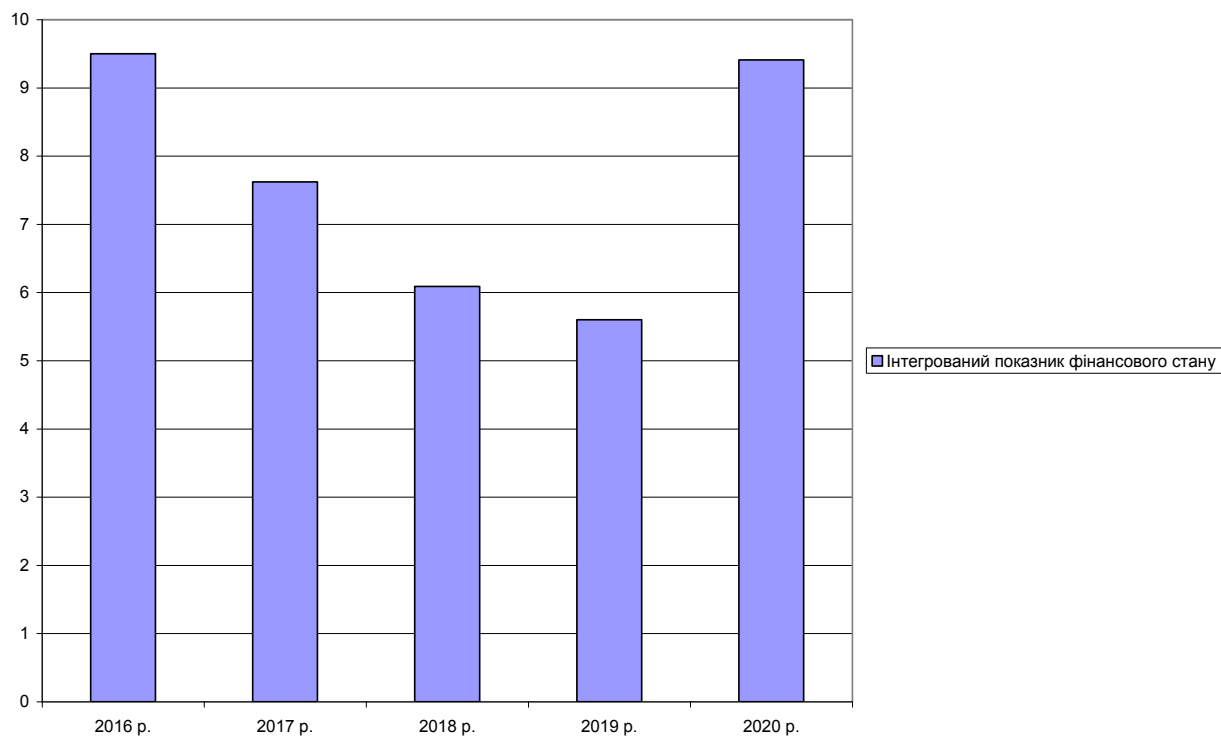
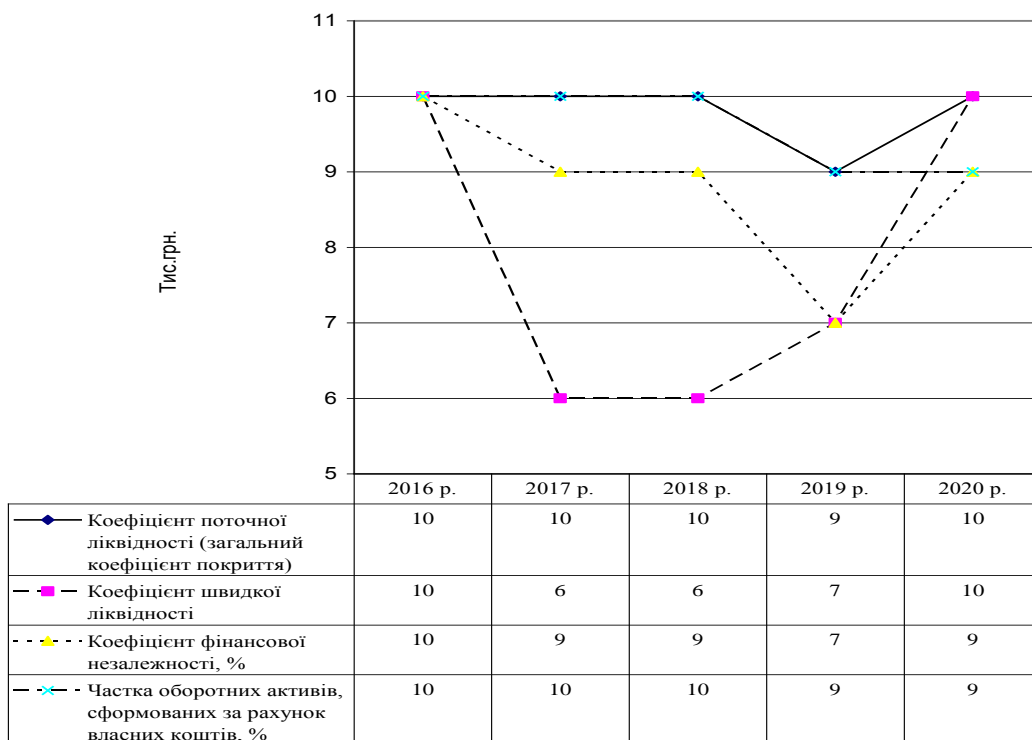

◆	Загальний коефіцієнт оборотності капіталу	1,76	0,65	0,67	0,97	0,6
■	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,96	1,8	1,87	2,45	1,39
▲	Коефіцієнт оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	2,96	1,06	1,06	2,09	1,51
×	Коефіцієнт оборотності поточної дебіторської заборгованості	15,97	27,06	13,04	18,42	10,59

Додаток Ж

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану

ТОВ «Жовтень-Дніпро»

Додаток 3

Структура запропонованого Положення про преміювання працівників ТОВ «Жовтень-Дніпро» за поточні результати праці

